

Japonya'da İslam Peygamberi Hz. Muhammed Hakkında Yapılan Çalışmalar (1873-1926): Dinler Tarihi Açısından Değerlendirme

Ayhan Kuşçulu * 0000-0002-2279-9322
0002-5036-2590

Yetkin Karaoğlu ** 0000-
0002-5036-2590

Amaç: Bu makalede, 1873-1926 yılları arasında Japonya'da Hz. Muhammed hakkında yapılan tercüme ve telif çalışmalarının dinler tarihi perspektifinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Nitel araştırma yöntemi bağlamında yürütülen makale, doküman incelemesine uygun olarak oluşturulmuştur.

Bulgular: Bu makalede, 1873-1926 yılları arasında Hz. Muhammed hakkında yapılmış çalışmaların hangi dini bakış açısından ele alındığı ve hangi kutsal kişi anlayışların ilgili eserlerde ağırlık kazandığına dair incelemeler yürütülmüştür. Bu sayede Hz. Muhammed'in kutsal bir şahsiyet olarak görüldüğüne dair bulgulara ulaşılmıştır.

Sonuç: Çalışmada Hz. Muhammed ilk olarak dini bir uzman ve kutsal kişi olarak algılanmıştır. İkinci olarak Hz. Muhammed, misyonu gereği kutsaldan emirler alan, dini kurallar belirleyen, bu kuralların nasıl uygulanması gerektiğine karar veren ve buna yönelik eylemlerde bulunan bir din kurucu olarak algılanmıştır. Üçüncü olarak Hz. Muhammed kendi toplumu için yabancı olmayan bir dini tesis etme gayretinde bulunan reformcu olarak algılanmıştır. Dördüncü olarak Hz. Muhammed mistik bir şahsiyet olarak algılanmıştır. Dolayısıyla Hz. Muhammed Japonya'da 1873-1926 yılları arasında dini uzman, din kurucu, reformcu ve mistik bir şahsiyet olarak dört bakış açısından ele alınmış onun kutsal bir şahsiyet olduğu ifade edilmiştir.

Özgünlük: Bu makalede, Hz. Muhammed'in 1873-1926 yılları arasında Japonya'da nasıl anlaşıldığı ilgili alan literatürü çerçevesinde açıklamaya kavuşturmaya yönelik incelemeler yürütülmüştür. Bu sayede ele alınan veriler Hz. Muhammed'in Japonya'da kutsal kişi olarak çeşitli bakış açılarından değerlendirildiği ve nitelendirildiğine dair özgün izahlara dönüştürülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dinler tarihi, Hz. Muhammed, Japonca kaynaklar, kutsal, kutsal kişi.

* Öğr. Gör. Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, kusculu@erciyes.edu.tr

** Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı, phd.yetkinkaraoglu@gmail.com

ISSN: 1309-3738

e-ISSN: 2791-9374

Çankırı Karatekin University Journal of Institute of Social Sciences

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jiss>

Research Works on the Prophet Muhammad Conducted in Japan (1873-1926): Evaluation from the Aspect of History of Religions

Ayhan Kuşçulu* 0000-0002-2279-9322

Yetkin Karaoğlu** 0000-0002-5036-2590

Abstract

Purpose: The purpose of this article is evaluation of the translated and copyrighted works about Muhammad in the perspective of the history of religions.

Method: The article, which was conducted in the context of the qualitative research method, was composed in accordance with the document review.

Findings: In the article, studies on Prophet Muhammad between the years 1873-1926 were examined from the point of view of religious approach and from the aspect of holy person understandings in the relevant works. In this way, it was found that the Prophet Muhammad was seen as a holy person.

Implications: In this article, Prophet Muhammad was first perceived as a religious expert and a holy person. Secondly, he was perceived as a founder of a religion, who took orders from the holy, determined religious rules, decided how these rules should be applied and took actions towards in this regard. Thirdly, he was perceived as a reformer, who made an effort to establish a religion that was not unknown in his own society, by benefiting from the knowledge he gained. Fourthly, he was perceived as a mystical personality. Therefore, Prophet Muhammad was discussed from four perspectives - as a religious expert, a founder of a religion, a reformer and a mystical figure in Japan between 1873 and 1926, and it was stated that he was a holy figure.

Originality: In this article, studies were carried out to explain how Prophet Muhammad was understood in Japan between 1873 and 1926 within the framework of the relevant field literature. In this way, the data discussed were transformed into original explanations indicating that Prophet Muhammad was evaluated and qualified as a holy person in Japan from various perspectives.

Keywords: History of religions, Prophet Muhammad, Japanese sources, holy, holy man

* Lecturer Dr., Erciyes University, Faculty of Letters, Department of Eastern Languages and Literature, Japanese Language and Literature,, kusculu@erciyes.edu.tr

**Dr., Presidency of Religious Affairs, phd.yetkinkaraoglu@gmail.com

Reieved : September 15, 2022

Accepted : November 11, 2022

Type : Research

Giriş

Bilindiği üzere günümüzde Hz. Muhammed ve öğretisi sadece İslam teolojisinin değil diğer sosyal din bilimi alanlarının da araştırma konusudur. Bu alanlardan birisi de tarih ve din fenomenolojisi bilim dallarından yararlanan, özgün ve disiplinler arası metodolojiye sahip dinler tarihidir. Dinler Tarihi, genelde tüm dinleri özelde ise içerdiği özel konuları, objektif ve fenomenolojik açıdan ele alarak bilimsel ve tarafsız sonuçlara ulaşmada anahtar rol üstlenmektedir (İngram, 2012, s. 251-268). Bu açıdan çalışmamızın ana konusuna geçmeden önce dinler tarihi bilimi açısından konunun kavramsal çerçevesinin belirlenmesinin çalışmanın anlaşılması açısından önemli olacağı kanaatini taşımaktayız.

Kutsal ve Profan ile İlişkinde Kutsal Kişi

Etimolojik olarak kutsal kelimesi, Arapçada *قدس* *kdş/kds* temiz, kutsal, mukaddes olmak anlamlarına (Mutçalı, 1995, s. 69); Yunancada 'Άγιος' aziz, kutsal anlamlarına (Liddell vd., 1940, s. 4); Latince *Sacrum* kutsal, kutsal şey, kutsal nesne, kutsal yer, kutsamak (Lewis ve Short, 1891, s. 1613) anlamlarına gelmektedir. Yeni Ahit'te kullanılan ve İbranice *Gados* kelimesine yakın bir anlamı olan *Hagios* kelimesi ise, "*ayırma ve Tanrı'ya tahsis etme*" şeklinde manalara sahip *Hagnos* ile aynı kaynaktan türetilmiş olduğu iddia edilebilmektedir (Güç, 1998, s. 339).

Kurumsallaşmış dinlerin yapılarında daha belirgin bir fenomen olarak var olan kutsal kişi kavramı, *kutsal* olan ile *profan* olanın bir ayrımını yapmakla birlikte mutlak bir kutsallığın kutsal olmayandaki varlığını vurgulamaktadır. Bu kutsal kişi, diğer insanlardan farklı olarak onlar adına kutsal ile iletişime geçmekte ve iletişimin sebeplerini kutsal olana iletmekte veya kutsaldan yanıtlar veya işaretler alınmaktadır. Dolayısıyla kutsal kişi, kutsal ile profan arasındaki iletişimi sağlayan bir unsur veya bağ olarak karşımıza çıkmaktadır.

Din bilimlerinin kapsamlı yaklaşımı açısından kutsal, politeist veya monoteist tüm dini bakış açılarının merkezini ifade etmektedir. Dine mensup bir inanan olduğunu söyleyen bir bireyi Tanrı'ya, ibadete, topluluğa, öğretilere ve etik davranışlara yönlendiren, onun bu çevreyi benimsemesine yol açan esas tecrübedir (Demirci, 2002, s. 495). Ortak bir kavram olarak ise kutsal, dindeki esasların birbirleriyle ilişkilerini sürdürerek dinin bütüncül oluşuna katkı veren mihenk taşı şeklinde tanımlanmaktadır (Güç, 1987, s. 337-340). Bu açıdan kutsal kavramı genel anlamda, etkili bir dini hassasiyet hissettiren veya hissettirmesi beklenen, mukaddes, kutsi; bozulması, dokunulması ve karşı çıkılması yasaklanan; Tanrı'ya sunulan ve tanrısal olan gibi anlamlara gelmektedir (Tümer, 1987, s. 223). Kutsalın ne olduğu üzerine yapılan çalışmalar, kutsalın profanla ele alındığında bir anlam kazanabileceğini ve kutsal olanın karakteristiğinin bu anlamda tanımlanabileceğini ifade etmektedirler. Örneğin; Emile Durkheim'a göre kutsal, yasaklarla

sakındırılarak insanlardan uzak tutulan şeylerdir; Profan ise bu yasakların amaçladığı ve kutsaldan uzak olarak –ayrı değerlendirilmesi gereken– şeylerdir. Bu ilişkiye bağlı olarak kutsal fenomenler olağanüstü biçiminde tanımlanmakta ve kendisi gibi olmayan her şeyden farklı ve ayrı olarak anlamlandırılmaktadır (Güleç, 2011, s. 65). Dolayısıyla kutsal olmayan veya kutsal kabul edilmeyenler sıradan olup kutsal değildirler. Sıradanlık özelliği taşıyan şeyler ise bu evrende var oluşları ve var oluşlarından farklı bir özellik veya değere sahip olmamalarıdır (Gündüz, 2009, s. 10).

Din bilimlerinin özel yaklaşımlarına göre ise kutsal, farklı açılardan ele alınmaktadır. Mircae Eliade'ye göre kutsal, varlığını devamlı olarak olağandan farklı bir varlık/gerçeklik olarak sunan; bütünüyle farklı bir şeyin, varlığı itibariyle dünyadan olmayan bir gerçeğin, dünyanın olağan nitelikteki nesnelere içinde kendisini göstermesidir (1991, s. 8). Ugo Bianchi'ye göre kutsal, tamamıyla farklı olan, sonsuz hakikat ve güç olarak var oluş, kültür ve tarihin üstünde, yaşamın ve devamlılığın kökeni biçiminde anlamlandırılmıştır. Kutsal, varlığın gayesi, temeli ve kaynağıdır (1999, s. 35). Annemarie Schimmel'e göre kutsal, din kavramı ile karşılaştırmalı bir yaklaşımla daha iyi anlaşılabilir. O, dinin nihai anlamda tanımlanması kurumsallaşmış bir Tanrı yaklaşımı ile değil görünmeyen veya görünen ile ilişkili olan bir *insanüstü kuvvet* olarak kutsalın mümkün olabileceğini ifade etmiştir (Güç, 1987, s. 337). Şemsettin Sami'ye göre kutsal, üstün, temiz; saygı hissettire veya hissettirmesi beklenen; dokunulması ve karşı çıkılması yasak olan varlık olarak anlaşılabilir (1995, s. 680). Ahmet Güç'e göre kutsal veya kutsallık; kaynağı ve içeriği itibariyle, giz ve olağanüstü bir kuvvetle olan ilişkisi nedeniyle eşya, insan, hayvan, yer, olay ve eylemlere izafe edilen üstün olma özelliğidir (1987, s. 340).

Kutsalın nihai ifadesi olan Tanrılar ve ruhların yanı sıra insanlar ve tanrılar arasında çeşitli yöntemlerle aracılık yapan insanlar da vardır. Öz itibariyle din hem tanrılar veya ruhlar hem de insanlar adına tek taraflı bir iletişimin ifadesi değildir; iki varlık arasında karşılıklı bir iletişimdir. Bu da yalnızca insanın kutsal olan ile irtibata geçme eğilimi değildir; insan Tanrı veya ruhtan bir cevap/işaret de almayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla söz konusu aracılık, insandan tanrıya doğru yükselme–*yükseliş fenomeni*–; ya da tanrıdan insanlara bir iniş–*vahiy/mana-tabu/fetiş/kutsalın ifadesi*–olabilmektedir. Yani aracılık, kendisi kutsal olan veya kutsaldan etkilenen olan melekler veya ruhlar, peygamberler veya kutsal kişiler vasıtasıyla insanlara vahiy veya mesaj veya öğretileri iletmek ya da insanlara etki etmeyi isteyen azizler veya kutsal uzmanlar vasıtasıyla tanrıyı arayan insanlardan kaynaklanabilir. Bu iki tür aracı biçimi, subjektif veya objektif terimlere uygun olarak ortak bir fenomende ele alınmaktadır (Dhawamony, 2006, s. 154).

Gustav Mensching'e göre din bilimleri kapsamında ilk dönemlerde dini toplumsal yaşamın sürecini yönlendirme özelliğini belirleyen insan tipleri

tespit edilmiştir. Bu tipolojiler ona göre “şefler ve örnek insanlar, rahipler ve peygamberler” şeklinde üç kategoride incelenebilmektedir (Yenen, 2012, s. 1162). Mariasusai Dhawamony’e göre ise bu kutsal kişi tipolojileri, G. Mensching’in yaklaşımına paralel olarak *Kurucu, Peygamber, Mistik, Reformcu, Rahip ve Şaman* şeklinde sınıflandırılmaktadır (2006, s. 145). Kutsal kişi için farklı isimlendirmeler olmakla birlikte konunun kapsamı dışına çıkılmaması açısından nihai olan kutsal Tanrı ve aracı kutsal kişi ilişkisini temel alan bu sınıflandırma tarafımızca esas alınmıştır. Buna göre:

Dini Uzman olarak kutsal kişi, özel mesleği ya da kişisel bir özelliği sebebiyle, belirli dini görevleri yerine getirme bakımından dine mensup topluluğun diğer sıradan üyelerinden belirgin biçimde daha zeki ve ön planda olan kimsedir (Dhawamony, 2006, s. 146). *Din Kurucu* olarak kutsal kişi, kendisinin başlattığı dinin tabiatı, ritüelleri ve gelişim aşamaları üstünde bağlayıcı bir etkene sahiptir. Sami dinler açısından ise bir peygamber olarak kutsal kişi, vizyonlar şeklinde ya da kutsal işitmelerle kendisine nakledilen kutsal bir sözü ileten veya yorumlayan kimsedir. Onun, diğerlerinden farklı olduğu özelliği, ilgili kutsal sözü insanlara iletmek için kendisinin seçilmiş olmasıdır (Akyüz, 2017, s. 101-103).

Reformcu olarak kutsal kişi, daha yakın inanç ve fiile ulaşmak amacıyla mevcut dini uygulamaları, yerlerine alternatiflerini de zikrederek tekrardan anlamlandıran bir yenilikçidir. Bu açıdan kurumsallaşmış veya kurumsal bir halde olmayan dini yapılara bakıldığında bu dinlerin kurucularının içinde buldukları dini anlayışa yönelik, o dini anlayıştan temel inanç ve uygulamalardan tamamen ayrılmakla sonuçlanmayan eleştirilerde bulunmuşlardır (Gündüz, 2008, s. 2).

Mistik bir şahsiyet olarak kutsal kişi, sübjektif olarak zaman-mekân aştığına inanılan bir yaşantıyla ya antropomorfik tanrıya mutlak tanrı ya da yüce bir obje haline gelerek yüce varlıkla birleşmeyi/aynılaşmayı deneyimleyen insandır. Mistik kişi, zaman-mekân tarafından etkilenmemiş bir vaziyette varlığını sürdürerek sonsuz barışı, mutluluk ve ölümsüzlüğü yaşayarak dini değere sahip şeyleri kendisinde birer hakikat kılmaya çalışır (Stace, 2006, s. 118).

Rahip olarak kutsal kişi ise asıl görevi, kutsal-toplum arasındaki bağlantıyı kurmak ve sürekliliğini sağlamak olan insandır. Dini lider olarak rahip, sıradan insanlardan farklıdır. Dini topluluğu temsil etmesinden dolayı her şeyden önce, genelde ortak kültü ve özelde ise kurban/adak ibadetinin uygulamasını idare etmek maksadıyla tayin edilir. Joachim Wach’a göre rahip sınıfının aracı özellikleri bulunmaktadır. Fakat onlar, kurucu özelliklere haiz peygamberlerden de farklı özelliklere sahiptirler. Onlar peygamberlerden kendine özgü olma ve kişisel özellikler hususunda daha aşağı bir konumda bulunmaktadır. Bu anlamda rahip, tanrı ile insan ilişkisindeki bağı oluşturmaya gayret eden insandır (Eroğlan, 2019, s. 317). Aracı olarak ise, ayinde kilit bir rol oynar ve dini geleneğe bağlı olmanın önemini vurgularlar.

Rahip, eski dönemlerdeki Araplar ve İbraniler arasındaki gibi bir peygamber ya da bir kâhin de olabilmektedir. Aynı kelime İbranicede kurban rahibini (kohēn) ve Arapçada kâhin ya da gaiplikten haber getiren kimseye (kâhin) denmektedir (Dhawamony, 2006, s. 145-146).

Şaman olarak kutsal kişi, sadece bir şifacı olmayıp, din adamı, bilge ve gelecek zamandan haber/bilgi veren insandır. Şamanlardaki özellik/güç, yaptıkları musiki ve danslarla girdikleri vecd halini (extase) ifade etmektedir. Vecd hali neticesinde ruhsal gücünü geliştiren şaman, bazı yüce yetenekler elde etmiş olur (Harman,1995:128). Peygamberle şaman arasında da morfolojik açıdan benzerliğe rağmen, bazı farklılıklar bulunmaktadır. Her ikisi de sözü iletici olmalarına karşısında, peygamberlere atfedilen ilham veya mesaj, kendisiyle sınırlı olmamıştır. O, aldığı iddia ettiği sözü diğer insanlara tebliğ ile de yükümlüdür. Peygamber, aşkın olanla sadece şahsi olarak irtibata geçmez. O, aldığı bilgiyi veya sözü nakletmek durumundadır (Harman,1995, s.129).

Sami Dinlerde Peygamber Kavramı

Dinler tarihi bilimi çerçevesinde dinler, müstakil birer sistem olmalarının yanında tarihsel ve coğrafik yakınlıklarının getirdiği etkileşimlerinden dolayı coğrafi olarak dikkate alınmış ve anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu yaklaşım dinlerin tarihsel süreçlerinin insan merkez alınarak daha iyi bir perspektifte anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Bu anlamda *Sami Dinler* kavramı da Ortadoğu coğrafyasında ortaya çıkan ve günümüze değin kurumsallaşmış monoteist dinler olarak bildiğimiz *Yahudilik*, *Hristiyanlık* ve *İslam* dinlerini ifade etmektedir. Araştırmamızın konusunu teşkil eden *Peygamber* kelimesi de her çeşit haberci, elçi anlamlarına gelen ve her ne kadar köken olarak Farsçaya ait پیغامبر Payğāambar (Devellioğlu, 2013, s. 864), olsa da günümüzde Sami dinlerin Tanrı ile insanlar arasında aracı veya elçi konumunda olan kutsal kişiyi ifade etmek için kullanılan kelimelerden birisidir. Etimolojik olarak Peyğām (پیغام) “(veya “peyâm (پیام) (haber anlamına gelirken, “peygamber (پیغمبر) “(veya “peyamber (پیامبر) (de haberci, Allah tarafından haber getiren, Allah’ın emirlerini insanlara haber veren anlamına gelir (Develioğlu, 1997, s. 864). İslam’ın kutsal kitabı Kuran’daki karşılığı ise haberci, elçi, temsilci anlamlarına gelen رسول Rasûl kelimesidir (Mutçalı, 1995, s. 321).

Sami dinler bakımından kutsal olanın tespit edilmesinde en mühim hususun kutsalın bizatihi kendisinin olduğu söylenebilmektedir. Tevrat'ta: "*Ve Allah insanı kendi suretinde yarattı, onu Allah'ın suretinde yarattı...*" (Tekvin, 1/26-27) denilmektedir. Kuran'da da Musa peygambere: "*Muhakkak ki ben, yalnızca ben Allah'ım. Ben'den başka ilah yoktur. Bana kulluk et...*" (Taha, 20/14) emredildiği bildirilmiştir. Şu hâlde gerek Tevrat'ta gerekse Kuran'da, tek olarak kutsal varlığın Allah olduğu söylenmiş ve yalnızca ona ibadette bulunulması emredilmiştir. Bu açıdan kutsal kabul ve kutsala ibadette bulunmada Ona en yakın varlık insandır. İnsan, tek kutsal varlık olarak

Allah'ın ve dininin hakiki muhatabı konumundadır. Çünkü Allah ve insan arasında ontolojik ilişki bulunmaktadır (Izutsu, 2011, s. 114-117). İnsan, Allah'tan bir ruh taşımaktadır. Ayrıca varlık aleminde kutsalı anlayan ve var oluşunda kutsal duygusunu barındıran tek varlık da insandır (Bkz. Hicr, 15/29; Secde, 32/9; Sad, 38/72; Rum, 30/30).

Yahudilikte Peygamber Kavramı

Yahudilikte Peygamber kavramı, kutsal ile ilişkilendirilmiş ve kutsallığın kaynağının Tanrı olduğu vurgulanmıştır. Bu açıdan Yahudiliğin kutsal kitabı Eski Ahit'te kutsallık, tanrıya yapılan ritüelle irtibatları nedeniyle, bazı mekanlara, eşyaya, mevsimlere, kutsal kişilere işaret edilmektedir. Bu terimin ilk defa, Tanrı'nın kutsal yaptığı söylenen Sabbat günü için kullanıldığı (Tekvin, 2/3) belirtilmektedir. Eski Ahit'e göre kutsallık, ibadet edilen konuma veya kutsal kabul edilen mekâna (mabete) ve oralarda Tanrı'ya ibadet ederken kullanılan nesnelere de izafe edilmiştir. Benzer biçimde kutsallık kişilere, rahiplerle ve levililerle; bunun yanında Tanrı'ya ibadette resmi görevli kişilerle de ilintilemiştir. Buna göre kutsallık, varlıklar için ortak bir kullanım alanı olmayıp kutsal birine veya bir şeye tahsis etme durumuna işaret etmektedir. Başka bir deyişle bazı özel zamanlar, mekanlar, nesnelere veya insanlar Tanrı'ya adanmak suretiyle Profan alandan ve Profan olmaktan uzaklaştırılmış veya uzaklaşmış ve kutsal alana çekilmiştir (Güç, 1987, s. 344).

Eski Ahit'te kutsal kelimesi insanlara, özel ritüellerle kutsanan rahipler gibi, inananların dini amaçlarla kutsanmaları nedeniyle de atfedilmiştir. Hatta diğer milletlerden ayrı tutularak Tanrı'ya sunulan bir millet olarak İsrailoğulları'nı tanımlamak amacıyla da kutsal kelimesi kullanıldığı görülmektedir. Bu anlamda, İsrailoğullarını kutsal olarak nitelenen bir millet haline getiren, onların Tanrı ile olan ilişkileri olup kutsallık, ahite sahip olmanın en yüksek ifadesi olarak görülmüştür. Bu anlayışa Hıristiyanlıkta Yeni Ahit'te de rastlamak mümkündür. Örneğin; I. Korintoslular 7/14'de olduğu gibi orada inançsız kocanın, inançlı eşiyle olan ilişkisinden kaynaklı olarak kutsal kabul edildiği belirtilmektedir (Güç, 1987, s. 345).

Yahudilikte bu özellikleriyle peygamber, Tanrı'nın, isteğini insanlara iletip, onlara bu isteği öğretmek için yetkilendirdiği kişidir. Yahudilikteki peygamberlik kavramının temel vasfı, Sayılar kitabınının 18. bölümünde bulunmaktadır. Bu vasıflar peygamberliğin temel kuralları olarak görülebilmektedir. Çünkü ilgili pasajda peygamberliğin Tanrı tarafından istediğine verildiği ve seçtiği kimselerin yalan söylemekten kaçındığı ve Tanrı adına onun ilettiği sözün dışında konuşmadığı (Tesniye, 18/15-22) ifade edilmiştir. Bununla birlikte Tanrı (Yahve) ile İsrailoğulları arasında çeşitli Zamanlardaki hitin, hem şartlarını hatırlatmak hem de uygulanmasını sağlamakla görevli olanlardan biri ve başlıca unsuru peygamberliktir. Yahudilikte Peygamberlerin hem kutsal ile olan ilişkilerinde hem de profan ile ilişkilerinde öne çıkan Eski Ahit'te vurgulanan bir takım karakteristik

özellikleri bulunmaktadır. Bunlar şöyle ifade edilebilmektedir (Harman,1995, s.136).

- Peygamberlerin asli görevi, vahye aracılık etmeleridir (Tesniye, 18/18).
- Peygamberler, üstün bir kudretin hakimiyeti altında olduklarının farkındadırlar (İşaya, 8/11; Hezekiel, 1/3).
- Onlar sadece Tanrı ile ferdi bir münasebet için değil, fakat kavimleri nezdinde tamamlamak zorunda oldukları belirli bir görev ile de yükümlüdürler (İşaya, 6, Yeremya, 1; Hezekiel, 1-3).
- Onlar, görevi kendilerine emanet edileni olduğu gibi (sadaqatle) nakletmek olan (Yeremya, 23/8) elçilerdir (Haggay, 1/13).
- Mesajları karşısında, kendi varlıkları öylesine silinir ki, genellikle, doğrudan kendileri konuşuyormuş gibi, birinci şahıs kipi kullanırlar (İşaya, I; 10/5; 13; Yeremya, 2/26-3/5; Hezekiel, 6-7).
- Onlar, Tanrı'nın ağzı mesabesinde dirler (Çıkış, 4/15-16; Sayılar, 22/38; 23/5, 12, 16; Tesniye, 18/18; Yeremya, 1/9; 5/14; 15/19).

Eski Ahit, peygamberi onların en üstün şekilde Tanrı'nın kendini ifşa etmesi; O'nun kendisine karşı taşıdığı delil ve yarattıklarının O'nu tanımlarını istemesinin tezahürü olarak açıklanmıştır. Yine Eski Ahit peygamberleri Tanrı'nın kendi kutsallığını yarattıklarına nakletmek istediğini ve daha sonra da O'nun, kutsallığı onlardan talep ettiğini açıklamışlardır. Eğer "*Ben kutsalım*" ifadesi, Tanrı'yı yarattıklarının üstüne yüceltmek ise, aynı şekilde "*Kutsal olun*" sözü de Tanrı'nın yarattıklarınca "Onun kutsallığının iştirakinde" (İbranilere, 12/10) olma çağrısıdır (Güç, 1987, s. 346).

Hıristiyanlıkta Peygamber Kavramı

Eski Ahit peygamberleri Tanrıyı en yüce biçimde ifşa etmesi; Onun şahsına yönelik taşıdığı delil ve kendisi sebebiyle yarattıklarının O'nu tanımlarını istediği tezahür olarak açıklamıştır. Yeni Ahit'te Hz.İsa, hayatı ve ahlaki özelliği açısından ilahi kutsallığın en yüce örneği olarak görülmektedir. Onda kutsallık, sadece günahsız olmaktan ibaret değildir. Kutsallık onun, tanrının istek ve amacına tamamen kutsanmasıdır veya adanmasıdır. Bu sonuca Hz. İsa kendini adayarak kutsal (Yuhanna, 17/19; İbranilere, 12/11) olmuştur. Böylece İsa'nın kutsallığı ve örnekliliği insanların Tanrı'nın yolunun (İbranilere, 12/11) bir göstergesidir. Hıristiyan teolojisine göre Tanrı'nın varlık ve kutsallığını sadece soyut mükemmelin bir durumu olarak düşünmek, Tanrı'yı tüm gerçeklikten mahrum etmek anlamına gelmektedir. Bu sebepten kutsallığın, kutsal kitapta bilhassa Tanrıdaki her bir unsura, yani Baba'ya (Yuhanna, 17/11), Oğul'a (Elçilerin İşleri, 4/30), ve özellikle Tanrı'nın kutsallığını gösteren ve onu yarattıklarına ileten biri olarak Kutsal Ruh'a atfedilmesinin anlaşılacağı belirtilmektedir (Güç, 1987, s. 346).

Hıristiyanlıkta kutsallık kavramının gerçek anlamda mimarı Pavlus'tur. Bu durumun sonradan kavramsallaştırılmasının ana nedeni ana akım Hıristiyanlıkta İsa'nın İslam'da olduğu gibi bir peygamber değil bizzat Tanrı olarak kabul edilmesidir. İsa'dan sonra Pavlus ile birlikte kutsallık sadece Tanrı ve inananlarıyla sınırlı tutulmuştur. Pavlus'un Eski Ahit kurallarını kabul etmemesi, Eski Ahit eksenli tüm kutsal fenomenlerden uzak durmasını da beraberinde getirmiştir. Pavlus'a göre kutsallığı bahşeden (2 Korintoslulara, 1/2) yalnızca tanrıdır. Tüm Hıristiyanlar Tanrı tarafından seçildikleri için değil "Tanrı'ya adanmış" (Romalılara, 1/7) oldukları için kutsaldır. Mektuplarda "azizler" (kutsanmışlar) ifadesi bazen tüm inançlılar için (2Korintoslulara 1/1) kullanılmıştır. Diğer taraftan kurtuluş kutsallıkla ilişkilendirilmiş; kurtulmuş olanların kutsananlardan çıkacağı (1Timoteosa, 2/15) ifade edilmiştir. (Demirci: 2002:496). Ayrıca ait oldukları kavramsal çerçeve esas alındığında Peygamberler, rahiplere nazaran daha esnek biçimde, ilham ile vahye muhatap olarak aynı görevi yerine getirmektedirler. Onlar, sadece sözcüdürler; temasa geçtikleri kutsalın sözlerini/ifadelerini insanlara iletmektedirler. Kutsal ile temasa geçtiklerinde, kendi varlıkları silinmekte, kendi benliklerinden uzaklaşıp kutsal ile dolmaktadırlar (Harman, 1995, s. 129).

İslam'da Peygamber Kavramı

İslam'da iki farklı formda Peygamber yaklaşımından söz edilebilmektedir. İlki, bilgi açısından peygamberin yerini veya Allah'ın isteklerini veya sözlerini insanlara iletmekle görevlendirildiğine dair yaklaşımdır (Fahri, 1970). İkincisi ise daha çok folklorik üslupta ele alınmış olup Allah tarafından insanlığa geçmişte gönderilen peygamberlerin yaşamlarını ve toplumlarındaki insanları o söze yönelik sorumluluklarını vurgulayan, bu peygamberleri görevlerinin gerektirdiği açıdan ele alan ve genelde kronolojik olarak geçen anlatılardır. Bu anlatımlar *Kıyası Enbiya* olarak İslami edebiyatın önemli bir bölümünü oluşturmuştur (Brinner, 2018, s. 154).

İslam'da Allah'ın kendisine inananlar arasından seçtiği Hz. Muhammed'in özellikleri Sami dinler içerisindeki yeri açısından önemlidir. İslam'ın inanç belgesi olan şahadet, Allah'ın ilettiği mesajla insanoğlunun ilişkisinin en nemli kilit noktasıdır. Kutsal ile Profan arasındaki aracı konumunda olan Peygamberin, Arap Yarımadasının sakinlerine ve nihayet tüm insanlığa gönderildiği ifade edilmiştir: İslam'da şahadet mesajı şudur: "Allahtan başka hiçbir ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın elçisidir." Eski Ahit ve Yeni Ahit'te ne Musa peygamberin ne de diğer peygamberlerin herhangi birisinin iletilmesi istenen mesajlarının mükemmelliğinden bahsedilmemektedir. İslam'a göre ise Hz. Muhammed benzersiz bir peygamber ve onların sonuncusu olup ondan sonra bir peygamber daha gelmeyecektir (Ahzap, 33/40). Bununla birlikte Hz. Muhammed ile kendisinden önce yaşadığı ifade edilen peygamberler arasında da inancın ortaklığı açısından da güçlü bir bağ mevcuttur.

İslam'a göre Peygamberlerin esas amaçları, insanları dünya ve ahiret hayatının mutluluğuna ulaşmalarını sağlamaktır. Onlar, bu iki hayat için bir rehber olup dünya hayatı hakkındaki hususlarda insanların yollarını aydınlatıcı ve kendilerine uyulması gereken şahsiyetlerdir. Peygamberler, Allah'tan aldıkları ifade edilen vahyi insanlara ulaştıran, tebliğ konulu olan kutsal sözleri de ifadeli ve uygulamalı bir biçimde açıklayan kişilerdir (Bilgiz,2013, s.24).

İslam'ın kutsal kitabı Kuran'da, kutsal kişiler yani Peygamberler hakkında *Nebi* ve *Resul* terimleri kullanılmaktadır. Nebi kelimesinin, النبا En-nebe' veya نبوة Nübüvvet kelimelerinden türediğine dair iki görüş bulunmaktadır. النبا EnNebe': kendisiyle bilgi elde edilen, önemli haber anlamına gelir. Bu üç nitelik kendisinde bulunmayan bilgilere yönelik Nebe' denilmemektedir. نبي Nebe' kelimesi ise salt bir haber anlamı taşımamaktadır. Buna göre herhangi bir haberin Nebe' olması için bir bilgi ifade etmesi, önemli olduğunun belirtilmesi ve insan için yararlı bir içeriğe sahip olması gerekmektedir. Bu anlama göre نبي Nebi, şüphe taşımayan, önemli, faydalı haber ve olayları iletilmesi istenen varlık âlemlerine getiren, bildiren ve açıklayan şahsiyetlerdir (El-İsfehani, 1998, s. 134).

Kuran'da Nebe' olarak adlandırılan örneklere bakıldığında onların tanıma uygun olan davranış örnekleri (Al-i İmran, 3/49; Maide, 5/14, 105; Âl-i İmran, 3/44; Enam, 6/34; Araf, 7/101; Yunus, 10/53) de bulunmaktadır. Nübüvvet ise, sözlükteki anlam itibarıyla yücelik/yükseklik anlamına gelmektedir. Buna açıdan Nebiler, yüce, yüksek ve şerefli insanlar olarak bilinmektedirler. Çünkü Kuran'a göre peygamberler, Allah'ın seçtiği şahsiyetlerdir. Kuran'da "Allah meleklerden de insanlardan da elçiler seçer." (Hac, 22/75) denilmektedir. Allah tarafından seçilmek şerefli ve değerli olmak anlamına gelir. Dolayısıyla resullerin, seçilmiş ve değerli şahsiyetler olduğu (Al-i İmran, 3/33; Araf, 7/144; Sad, 38/47; Neml, 27/59) ifade edilmektedir.

Nübüvvet kavramına ve nebilerin Kuran'da geçen kendilerine Allah tarafından verilen görevlerine ve sorumluluklarına bakıldığında Nebi kelimesi, her iki anlamı da içermektedir. Fakat Nebi kelimesinin Nebe kelimesinden türemiş olma durumu daha güçlü bir yaklaşımdır. Çünkü Nebe' kelimesinin anlamları ile Nebi'nin yaptığı görevler arasında oldukça girift bir ilişki bulunmaktadır. Bu açıdan Nebiler, önemli haberleri, Allah'tan alarak insanlığa getiren/sunan kişiler olduğu ifade edilmektedir. Resul kelimesi ise, gönderilen anlamına gelmektedir. Bu açıdan Resul, *sözü ve mesajı taşıyan*(elçi) anlamındadır. Nebi ve Resul kelimelerinin sözlük anlamları birbirine oldukça yakın görülmektedir. Fakat Resul kelimesi, Kuran'da melekler hakkında da kullanılmaktadır. Peygamberler diğer taraftan *Beşir* ve *Nezir* (*Müjdeleyen* ve *Uyaran*) eş anlamlı kelimeleriyle de nitelendirilmişlerdir. Beşir, inançlı olup iyi davrananları müjdeleyen, Nezir ise, İslam'ı inkâr ederek insanlara kötü davrananları uyaran demektir. Peygamberler ayrıca insanların anlaşmazlığa düştükleri konularda da çözüm

üreterek onlara doğru olanı söz ve davranışlarıyla ilettiklerine dair örneklerde bulunmaktadır (El-İsfehani, 1998, s. 352-353).

Uzak Doğu Dinlerinde Kutsal Kişi Kavramı

Çin’de ve Uzak Doğuda, Kutsal ile Profan ilişkisinde kutsal kişi düşüncesi, *Atalar Kültü ve Aracı İnsan Geleneği* olarak iki kaynaktan ortaya çıktığı ve geliştiği ifade edilmiştir. Atalar kültüründe en yaşlı erkek varisi, ailenin temsilcisi ve atası olarak eylemde bulunur; sunuları, duaları, dilekleri ölmüş olan veya yaşayan atalara sunar ve onların kendilerine veya yaşayanlara yönelik iyi dileklerini veya davranışlarını ister. Bunun bir neticesi olarak zaman ve düşüncenin de etkisiyle bu durum değişerek insanlar dilek ve isteklerini tabiatüstü varlığa veya varlıklara takdim etmeye başlamışlardır. Örneğin; Çin’de “*Gögün Oğlu*” olduğuna inanılan İmparatorun, tanrı “*Shang Ti*” veya “*T’ien*” ile insanlar arasında aracı olmaya en yatkın/uygun kişi olduğuna inanılmaktadır. İmparator tarafından tanrıya sunulan kanlı ve kansız kurbanlar ve dualarla tanrı ile insanlar arasındaki iletişim tesis edilmiş; insanların ihtiyaçları ve dilekleri iletilmiş ve olumlu karşılık verilmesi talep edilmiştir. Daha düşük bir seviyede benzer bir aracı olma durumu, yerel ve bölge aracı kişisi tarafından koruyucu nitelikli tanrılara veya ruhlara yönelik gerçekleştirilmiştir (Dhawamony, 2006, s. 154).

Japonların Müslümanlarla Karşılılaşması

Japonların Müslümanlarla karşılaşmaları ile ilgili ilk zayıf bilgi Shoku Nihongi adlı eserde bir olay kaydında geçmektedir. Kırk ciltten meydana gelen bu eser 797 yılında yazılmıştır. Eserde Japonya’da 697-791 yılları arasında dokuz imparatorun hüküm sürdüğü dönemler anlatılmaktadır. Eserde geçen olayda ise Japon elçi, Ötomonu Komaru, yılbaşı münasebetiyle Çin Tang Hanedanını ziyaret ettiği sırada protokole aykırı oturan Kore elçisini şikâyet ediyor. Kore elçisi bunun üzerine yerine geçiyor ancak bu kez de aynı yere Persiya’dan gelen elçi geçiyor. Günümüzde İran olarak bilinen bu yer o sıralarda İslam devleti sınırlarında yer almaktaydı (Komura, 2015, 39).

Japonlarla Müslümanların karşılaşmalarıyla ilgili ilk kayıtlı bilgilerin kısıtlı olması 1700’lü yıllara kadar sürmektedir. Örneğin; 1713 tarihinde yazıldığı tahmin edilen Arai Hakuseki’nin Seiyou Kibun (Batı Notları) eserinde İslam ile ilgili ifadeler rastlanmaktadır: “*Dünya’da saygı duyulan dinler vardır. Birincisi Hıristiyanlık, İkincisi Paganizm ve üçüncüsü ise Muhammedîliktir. Babür İmparatorluğu, Afrika Bölgesi ve Türkiye’nin inandığı aynı dindir*” (1882, s.12).

Arai Hakuseki’nin ifadelerine ve dönemin ticari ve dini yapısı dikkate alınacak olursa İslam’ın bizzat mensupları aracılığı ile değil, Hıristiyanlar vasıtası ile girdiği anlaşılmaktadır. Müslümanların Japonya’ya gelişi ile ilgili kayıtlı bir bilgi bulunmamakla birlikte Hıristiyanlar muhtemelen daha önceleri ülkeye giriş yapmışlardır. Hıristiyan misyonerlerin ülkeye gelişi farklı yakın tarihler verilse de en erken 1541 tarihi işaret edilmektedir. Ayrıca

bu tarihten itibaren misyonerler sadece dini anlamda değil, ticari ve siyasi ilişkiler kurma ve sürdürme çalışmalarında bulunmuşlardır (Kuşculuo, 2007, s. 142). Bahsi geçen yıllar özellikle Hıristiyan misyonerlerin Japonya'daki dini, ticari, siyasi ve politik faaliyetleri açısından zengin bir dönemdir. Araştırma konusunun çerçevesinin dışına çıkılmaması açısından bu bilgilerin yeterli olacağı düşünülmektedir.

Japonya'da izolasyon döneminin sona ermesi ile birlikte Batılı tüccarlar Yokohama, Kobe, Osaka ve Niigata gibi önemli limanlara yerleşmişlerdir. Tüccarlar bu limanlardan Avrupa kaynaklı eserleri Japonya'ya getirmeye başlamışlardır. Buna paralel olarak 1870'lerin sonu ile birlikte İslam ile ilgili ilk bilgiler de kayıtlı olarak yine Avrupalı tüccarlar vasıtasıyla Japonya'da yayılmaya başlamıştır (Fathil ve Fathil, 2011: 131). Aynı dönemde de Osmanlı İmparatorluğu ile ilişkilerin varlığı bilinmekle birlikte bu temaslar çoğunlukla siyasi ve stratejik faaliyetleri kapsamaktadır (Al Samarrai, 2009, s. 2).

Meiji döneminde (1868-1912) ise Avrupa siyasetinin, ekonomisinin, maliyesinin, hukukunun, askeri yapısının, kültürünün, biliminin ve sanatının ülkeye girişine öncelik verildi. Bu dönemde Avrupalı Misyonerler Japonya'da Hıristiyanlığı yaymak için çalışmalar başlatmışlardır. Bu dönemde misyonerler bir yandan Hıristiyanlığı yaymaya çalışırken diğer bir yandan ticari, siyasi ve politik endişeler güderek Japonlara diğer dinler özellikle İslam hakkında bilgileri Hıristiyan teolojisi perspektifinde aktarmışlardır. Bu şekilde İslam peygamberi Muhammed ve öğretisi hakkında bilgiler, Hıristiyan misyonerlerin dini faaliyetlerinde olduğu gibi müntesipleri aracılığıyla yayılma imkânı bulamamıştır. Bunun sonucu olarak İslam, subjektif değerlendirmelerle tanınma imkânı bulmuştur (Hori ve Mijiti, 2008, s. 16-17).

Japon Kaynaklarında Hz. Muhammed ve Değerlendirilmesi

Araştırmamız Japon Milli Kütüphanesi'nde yaptığımız tarama sonucunda tespit ettiğimiz tercüme ve telif eserleri içermektedir. Bu eserler tetkik edildiğinde Japonya'da 1873-1926 yılları arasında İslamiyet ya da Hz. Muhammed ile ilgili yazılan eserlerin genel itibarıyla tek taraflı Batılı kaynaklardan beslendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu eserlerde yer alan Hz. Muhammed hakkındaki bilgiler İslam teolojisi açısından eksik ve yanlışlıklarla doludur. Ancak yaptığımız alıntılarda içeriğin doğruluğunun tespiti veya yanlışlığıyla ilgili değer yargıları veya metin kritiği yaparak ilgili yaklaşımların tarihsel olarak izinin sürülmesi konumuzun dışındadır. Bu bölümde araştırmamızın temel amacı 1873-1926 yılları arasında Japonya'da Hz. Muhammed hakkında yapılan tercüme ve telif eserlerin objektif bir yöntemle metodolojik bir yaklaşımla dinler tarihi bakış açısından ele alınmasıdır. Böylece Hz. Muhammed'in değerlendirme konuları altında hangi kutsal kişi yaklaşımıyla ele alındığının ve değerlendirildiğinin tespiti yapılacaktır. Ayrıca söz konusu Japonca kaynaklarda Hz. Muhammed'in ismi *Mahometto* Kaga, 1894, s. 29), *Mohameddo* (Hiyane, 1926, s. 575) ve

Muhanmado (Suzuki, 2007, s. 4) olarak farklı şekillerde telaffuz edilmektedir. Günümüzde ise *Yogensha Muhanmado* olarak sıklıkla kullanılmaktadır.

Japonların Bakış Açısına Göre Dini Uzman Olarak Hz. Muhammed

Dini bir uzman olarak kutsal kişi, özel mesleği ya da kişisel bir özelliği sebebiyle, belirli dini görevleri yerine getirme bakımından dini topluluğun diğer mensuplarından daha zeki ve ön planda olan kimsedir (Dhawamony, 2006, s. 146). Ayrıca James L. Cox'a göre kutsal uzman, dine mensup kişi tarafından kutsal sayılan ve kişiyi kutsalla bir araya getiren kişidir. Sanat/uygulama da uzmanın kutsal ifade etmesi ve tecrübe etmesinin bir biçimidir. Çünkü uzman, dans etmekte, ritüele katılmakta, kutsalı betimleyen özel bir elbise giymektedir (Güneş, 2016, s. 177).

Mekada Sakae tarafından 1883 yılında yazılmış *洋教不定理* (Batının Eksiklik Teoremi) adlı çeşitli dinleri inceleyen bir dinler tarihi alanındaki bir çalışma olan bu eser batılı "...*Daha sonra öğrendiği bu yeni inançları kendi toplumunun inançları ile karşılaştırmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda kendi toplumunun çok kötü durumda olduğunu anlamış ve bütün şahsi işlerini bir yana bırakmıştır. Kendisini mensup olduğu toplumu yanlış inanışlardan kurtarmaya adanmış ve çölde bir dağın mağarasında inzivaya çekilmiştir. Özellikle Musa Peygamberin öğretilerini benimseyip kendi toplumunun inandığı putperestliği reddetmiştir. Muhammed, Musevilik, Hıristiyanlık ve kendi toplumunun inandığı dinin farklı noktalarını bir araya getirerek yeni bir din oluşturmuştur. İnzivadayken Cebrail adlı meleğin gelerek kendisine Allah'ın en sevdiği kişi olduğunu bildirdiğini iddia etmiştir...*" (1883, s.82-84) ve "*Muhammed Burak adı verilen ata benzer bir nesne ile cennetin yedinci katına kadar çıkarak burada İbrahim, İsa, Musa karşılaştığını ve Tanrı ile görüşerek ondan emirler aldığını anlatmaya başladı...*"(1883, s.88-89) pasajlarında Sakae, Hz. Muhammed'in kendi toplumunun ve diğer toplumların din ve gelenekleri ile karşılaştırmalar yapıp inzivaya çekildikten sonra kutsalı kabul ederek insanları kutsal inanç ve uygulamalarla buluşturmak istediğini belirtmiş olmaktadır. Çünkü dini bir uzman olarak kişi, kutsal ile olan birlikteliğini ve bu tecrübeyi diğer insanların da paylaşmasını isteyen ve bu amaçla inanç ve uygulamalar konusunda uzmanlığına danışılan kimsedir. Dolayısıyla Sakae'nin ve döneminin perspektifinde Hz. Muhammed, kişisel bir özelliği olarak ele alınabilecek kutsal uzmanı ve kutsaldan bilgi getirici kutsal kişi olarak anlaşılmakta ve değerlendirilmektedir.

Konstantin Pobedonostsev tarafından yazılan Ortodoks Hıristiyanlığı Tarihi kitabı 1893 yılında Susumi Ueda tarafından Japoncaya tercüme edilmiştir. Eserde "...*Küçük yaştan itibaren yapmış olduğu seyahatler sayesinde dini konularda bilgi ve deneyim kazanma fırsatı buldu. Kırk yaşına geldiğinde ticaretten elini eteğini çekti. Bir mağarada birkaç yıl geçirdikten sonra Mekkelilere Cebrail tarafından kendisine vahiy gelmeye başladığını*

duyurdu. Tanrının kendisine farklı dinleri yok etmesini, Yahudilerin ve Hıristiyanların bozduğu Hz. Nuh, Hz. İbrahim gibi diğer peygamberlerin öğretilerini tekrardan düzenlemesini emrettiğini, kendisinin Hz. İsa ile birlikte büyük peygamber katından olduğunu belirterek “Allahtan başka Tanrı yok, Muhammed onun elçisidir” sözünü yaymaya çalıştı. Muhammed sade kolay bir dil kullanarak kutsal metinleri oluştururken Yahudiliğin geleneklerini ve Hıristiyanlığın ahlakını benimsedi. Çok eşliliği serbest bırakıp kendisine inananların öldükten sonra cennete ulaşip sonsuz rahat bir yaşam süreceklerini vaat etti...(s. 343-345)” ifadelerinde Hz. Muhammed’in toplumunda dini konularda ve diğer dinler hakkında bilgi ve deneyim sahibi olarak toplumun diğer bireylerinden ayrıldığı, bir mağarada inzivaya çekilerek kutsalı kabul eden ve kutsalın bilgisini yayan ve kabulünü teşvik eden dini bir uzman olduğu görülmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber Muhammed, kutsalın bilgisini karmaşık ve ağır bir dil ile değil de sade ve anlaşılması kolay bir dil ile ifade etmesi kişisel ve mesleki bir özelliğini ifade etmektedir.

Thomas Carlyle tarafından yazılan ve Doi Bansui tarafından Japoncaya çevrilen 英雄論 (Kahramanlar) adlı eserde “Muhammed Arapları karanlıktan aydınlığa çıkarmıştır. Arabistan onunla birlikte ilk defa canlanmıştır. Önemsiz çobanlıkla uğraşan çölde yaşayan bu millet kimse tarafından bilinmiyordu. Kahraman Peygamber güvenilir sözlerin gökten indirilmesiyle birlikte yeryüzünde önemsiz görülen bu küçük topluluğu bütün dünyada tanınan bir millet haline getirdi...” (1898, s. 98-99) şeklinde yer alan ifadelerde Hz. Muhammed’in Mensubu olduğu milleti geliştirmesi ve dönüştürmesi açısından toplumun diğer üyelerinden ayrılan bir özelliğe sahip olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle “...güvenilir sözlerin gökten indirilmesi.” ifadesi kutsal ile kutsalın muhatabının ilişkisi, kutsalın kutsal kişi tarafından benimsenişi ve kutsal olan bilgi ve tecrübelerin diğer insanlara etkili bir biçimde aktarılmasından söz etmektedir. Dolayısıyla bu ifadeler Hz. Muhammed’in kutsal bir uzman olarak nitelendirildiğinin bir göstergesi olmaktadır.

Shunzanbô yayınevi tarafından (マホメットの戦争主義) Muhammed’in Savaşçılığı başlığı ile yayınlanan eserde “Hz. Peygamber güzel pembe renkli yüze sahip olan, insanları cezbeden nurlu göz kamaştırıcı bakışları olan ve iyi gözlem yapabilme yeteneğine sahip ve parlak uzun saçlı biriydi. Özellikle kızdığı zaman bütün Haşim soyundan gelenlerde olduğu gibi alınının üzerinde ejderha şeklinde bir damar ortaya çıkardı. Yakışıklı, iyi vasıflara sahip biri olduğu için kendisinde dünyayı kontrolüne alabilme özelliği fazlasıyla vardı” (Ikemoto, 1903, s. 111) ifadeleri dikkat çekmektedir. Hz. Muhammed’in fiziksel özelliklerinin sıralandığı bu pasajda ilgili özelliklerin insanlar üzerindeki ciddi anlamda etki edişi vurgulanmaktadır. Özellikle kutsalı benimseyen ve kutsalın bilgi ve tecrübesi açısından toplumundaki diğer insanlardan ayrı bir özelliği olan kutsal kişinin bu

etkileşimi gerçekleştirmesi özel ve mesleki bir özelliğinin bulunduğu bir ifadesi olduğunu akla getirmektedir.

Seireddô Yayınevi vasıtasıyla yayımlanan Olağanüstü Muhammed (傑マホメット) adlı eserdeki “...Bir gün Muhammed Ayşe ile otururken bir anda kendinden geçti ve bayıldı. Kısa süre sonra Allah’ın kendisine Zeynep ile evlenebileceğini vahiy ettiğini söyleyerek yüzünde tebessümle mutlu bir şekilde uyandı. Bunun üzerine Muhammed Zeynep Bint iCaş ile evlendi. Ayrıca bu durum kendisine vahiy edilmemiş olsa bile onun söylediği yine Allah’ın sözü olarak görülürdü...”(Nukariya, 1905, s. 193-195)ve “...Mukavkis tarafından Peygamberin İslamiyet’e davetine karşı hediye olarak Şirin ve Mary isminde iki cariye yollanmıştır. Mary hanımı olmamasına karşın kendisinden Abdullah isminde erkek çocuğu oldu. Hafsa, Mary ile Muhammed’in ilişkisini kıskanarak bu durumu Ayşe’ye söyledi. Bu duruma Ayşe çok sinirlendi ve öfkesi diğer hanımlarına da yayıldı. Muhammed’e eğer bizi istemiyor ve de genç biriyle evlenmek istiyorsan bizi boşa, diye sitem ettiler. Bu olay sonrası peygamber bir süre Mary ile aynı evde kalıp diğer hanımlarına gitmedi. Ancak gelen vahiy sonrası peygamber diğer hanımlarına da döndü” (Nukariya, 1905, s. 198-200) ifadelerinde kural koyma ve kutsal ile iletişime geçme, kutsalı insanlara iletme ve kutsaldan haber verme gibi kişisel ve mesleki özellikleriyle Hz. Muhammed’in dini bir uzman ve kutsal kişi olarak algılandığı ve bu özelliği ile de toplumun diğer üyelerinden ayrıldığı vurgulanmaktadır.

Ōya Tokujyō tarafından 1909 yılında yazılan Din Monografisi (宗教大系) adlı çalışmadaki “...Peygamber Muhammed için ikinci bir hayat başlamıştır. Peygamber Muhammed Medine’de kendine inan kişilerden bir topluluk oluşturarak İslam’ı öğretmeye başlamıştır. Peygamber Muhammed sahip olduğu etkileyici hitap gücü sayesinde inananlarının sayısını günden güne artırmaya başlamıştır...” (s. 170-172) ifadelerinde Hz. Muhammed’in kutsal ile iletişimi, kutsal ile dolu olma ve hitap etmedeki etkileyiciliği konularında diğer insanlardan ayrıldığına ve toplumda kutsalın referans kaynağı ve uzmanı olarak bir kutsal kişi konumunda bulunduğuna işaret edilmektedir.

Kurihara Kojyō’nun tarihi önemli şahsiyetler incelediği 神人と魔人 (Shinjin ve Majin) adlı eseri Shushuppansha yayınevi tarafından 1919 yılında yayımlanmıştır. Bu eserin ikinci bölümünde “...Kur’an da çok kez eşlilikten ve cennetten bahsedilmektedir. Muhammed’in vaat ettiği cennetin sadece şehvet duygularının giderileceği bir yer değildir. Cennet tamamen şehvet dolu bir zevk dünyası değildir. Cennet rengârenk çiçeklerle kaplı, yemyeşil çimli, kristalimsi şelalelerin fişkırdığı köşklere dolu bir yerdir. Muhammed’in yolundan giderek, kılıçların arasında kendini feda eden birçok inanan şehvet için cennete gitmek istemiş olmayacağı gibi, birçok insanın o rahat ve huzurlu dünyaya ulaşmak için askeri seferlerde acılara katlanmış olacağı şüphe

götürmez... (s. 44-48)” ifadelerinden Hz. Muhammed, kutsal ile iletişime geçen, kutsaldan haber veren ve kutsalın da benimsenmesini hedefleyen bir kutsal kişi olarak algılandığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında içinde yaşadığı toplumda diğer insanlardan farklı açılardan değerlendirilmesi de onun konumunun dini uzman biçiminde bir özellik taşıdığını anlatmaktadır.

Kuchimura Kichiro'nun 1922 yılında yayımlanan野聖マホメツト: 創作 (Bedevi Aziz Muhammed: Yaratılış) adlı eserde “*Onu hayatımın ilk öğretmeni yani ailemden biri olarak görüyorum. O, Arabistan’da yaşamış kutsal bir kişi ve de savaşçı bir kahramandır. Okuma yazma bilmemesine karşın doğduğu günden itibaren tanrının ruhunu kalbinde hissetmiş ve yaşamını bu ruha bağlı olarak yürütmüştür. O, misyonu gereği putları yıkıp Arabistan’dan atmak için mücadele vermiş hatta bu uğurda eline kılıç alarak kan dökmekten geri durmamıştır...* (s. 1-5)” ifadelerinde özellikle “...kutsal bir kişi...” ve “*Tanrının ruhunu kalbinde hissetmiş...*” ifadelerinde açık bir biçimde Hz. Muhammed’in kutsal bir şahsiyet olduğu ve şahsi bir özelliği ve mesleği olarak diğer insanlardan da farklı olarak kutsal ile profan arasında kutsal bir aracı olduğu vurgulanmaktadır.

Japonların Bakış Açısına Göre Din Kurucusu Olarak Hz. Muhammed

Hatırlanacağı üzere din kurucu olarak kutsal kişi, kendisiyle başlatılan dinin tabiatını ve ibadetlerini belirler; bu dinin gelişim aşamaları üstünde belirleyici bir etkene sahiptir. Sami dinler açısından ise bir Peygamber olarak kutsal kişi, vizyonlar şeklinde ya da kutsal işitmelerle kendisine verilen tanrısal bir sözü ileten veya yorumlayan kişidir; onun, ayırt edici özelliği, böyle bir mesajı iletmeye yönelik bir görevlendirilmiş olmasıdır (Akyüz, 2017, s. 101-103).

Seki Yoshitaka tarafından derlenen ve 1873 yılında iki cilt halinde yayımlan Ulusların Kahramanları Tarihi (各国英智史略) başlıklı eserde “...*Kendisi, seyyahlar ve çeşitli din mensupları ile görüşüp gittiği yerlerdeki dinlerin esaslarını araştırırdı. Bunları kavrayıp, motive olarak farklı bir akımın doktrinini dünyaya yaymak ve insanların dinlerini değiştirmek için planlama yaptı. 612 yılında 40 yaşındayken Mekke yakınlarında bulunan bir dağın mağarasında inzivadayken, kendisine vahiy gelmeye başladığını ilan etti (21-22)*” ve “*Muhammed Medine’ye kaçarak dinini adım adım yaymaya başladı...* (22-23)” ifadeleri Hz. Muhammed’in kutsal ile iletişime geçtiği ve kutsal ile birlikte yeni dini yaşantının yasalarını belirlediğine işaret etmektedir. Dolayısıyla onun kutsal ile iletişime geçtiği, dini kuralları belirlemesinde etkisinin olduğu ve din kurucusu niteliğinde bir şahsiyet olduğu vurgulanmaktadır.

Japonya’da Hz. Muhammed ile ilgili ilk biyografi çalışması niteliğini taşıyan Humphrey Prideaux tarafından yazılan ve 1876 yılında Hayashi Tadasu’nun çevirisini yaptığı *Muhammed’in Hayatı* (馬哈默伝) ismiyle iki cilt halinde Japoncaya tercüme edilen eserde “...*Filistin, Mısır ve Suriye gibi*

yerlere ticaret amaçlı gittiği zamanlarda Hıristiyan ve Yahudilerle görüşerek onların dinleri ile bilgiler edindi. Bu edindiği bilgilerden insanların anlayabileceği karmaşık olmayan bir din üretmek istedi. Bunu yapabilmek için uygun zamanı bekledi. 38 yaşına geldiğinde Mekke yakınlarında bulunan mağaraya giderek burada oruç tutmaya, meditasyon ve ibadet yapmaya başladı. Bunları yaparken bir yandan da Kur'an'ı oluşturmaya başladı (s. 7-9) pasajda özellikle "...bir din üretmek istedi...", "...oruç tutmaya, meditasyon ve ibadet yapmaya başladı." ve "...Kuran'ı oluşturmaya başladı." ifadelerinde Hz. Muhammed'in kurallar koyan kutsal ile iletişimi neticesinde bir emir alan olma özellikleriyle bir din kurucusu olarak algılandığı anlaşılmaktadır.

Mekada Sakae'nin 洋教不定理 (Batının Eksiklik Teoremi) adlı eserinde "...Kendisini mensup olduğu toplumu yanlış inanışlardan kurtarmaya adanmış ve çölde bir dağın mağarasında inzivaya çekilmiştir. Özellikle Hz. Musa'nın öğretilerini benimseyip kendi toplumunun inandığı putperestliği reddetmiştir. Muhammed, Musevilik, Hıristiyanlık ve kendi toplumunun inandığı dinin farklı noktalarını bir araya getirerek yeni bir din oluşturmuştur. İnzivadayken Cebrail adlı meleğin gelerek kendisine Allah'ın en sevdiği kişi olduğunu bildirdiğini iddia etmiştir. Elbette Muhammed'in gördüklerini ve duyduklarını ispat edecek bir delili bulunmamaktadır. Buna karşın Muhammed hitabet gücünün iyi olması sayesinde insanları yavaş yavaş kendine inandırmaya başlamıştır" (1883, s. 82-84) ve "Muhammed Burak adı verilen ata benzer bir nesne ile cennetin yedinci katına kadar çıkarak burada İbrahim, İsa, Musa karşılaştığını ve Tanrı ile görüşerek ondan emirler aldığını anlatmaya başladı" (1883, s. 88-89) pasajlarında Hz. Muhammed'in "...putperestliği reddetmiştir...", "...yeni bir din oluşturmuştur...", "...Cebrail adlı meleğin gelerek kendisine Allah'ın en sevdiği kişi olduğunu bildirdiğini iddia etmiştir...", "...insanları yavaş yavaş kendisine inandırmaya başlamıştır." ve "...Tanrı ile görüşerek ondan emirler aldığını anlatmaya başladı." ifadeleri açık bir biçimde Hz. Muhammed'in kutsal ile iletişime geçtiği, kutsaldan emir aldığı, din oluşturma çabasının olduğu ve dini kuralları belirlediği gibi özellik ve eylemlerinin olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla bu yaklaşımlar onun bir din kurucu olarak algılandığını ifade etmektedir.

Susumi Ueda tarafından Japoncaya tercüme edilen Konstantin Pobedonostsev tarafından yazılan *Ortodoks Hıristiyanlığı Tarihi* adlı eserde "...Kırk yaşına geldiğinde ticaretten elini eteğini çekti. Bir mağarada birkaç yıl geçirdikten sonra Mekkelilere Cebrail tarafından kendisine vahiy gelmeye başladığını duyurdu. Tanrının kendisine farklı dinleri yok etmesini, Yahudilerin ve Hıristiyanların bozduğu Hz. Nuh, Hz. İbrahim gibi diğer peygamberlerin öğretilerini tekrardan düzenlemesini emrettiğini, kendisinin Hz. İsa ile birlikte büyük peygamber katından olduğunu belirterek "Allahtan başka Tanrı yok, Muhammed onun elçisidir" sözünü yaymaya çalıştı. Muhammed sade kolay bir dil kullanarak kutsal metinleri oluştururken

Yahudiliğin geleneklerini ve Hıristiyanlığın ahlakını benimsedi. Çok eşliliği serbest bırakıp kendisine inananların öldükten sonra cennete ulaşım sonsuz rahat bir yaşam süreceklerini vaat etti. Muhammed Tanrının Hıristiyanları ve Yahudileri düşman olarak gördüğünü bildirdi. Onları bu dinleri ortadan kaldırmaya teşvik etti. Araplar yeni dini yaymak için bütün dünyayı fetih etmeyi tanrının emri olarak kabul ettiler” (1893, s. 343-345) ifadelerinde Hz. Muhammed’in kutsal ile iletişime geçtiği ve kutsaldan emirler alarak bu emirleri uygulamak ve uygulatmak için eyleme geçmesi, dini kurallar belirlemesi açık olarak bir din kurucu olarak değerlendirildiğinin ifadesi olmaktadır.

Doi Bansui tarafından Japonca’ya çevrilen英雄論 (Kahramanlar) adlı eserde “...Kahraman Peygamber güvenilir sözlerin gökten indirilmesiyle birlikte yeryüzünde önemsiz görülen bu küçük topluluğu bütün dünyada tanınan bir millet haline getirdi...” (1898, s. 98-99) ifadelerinde Hz. Muhammed’in kutsal ile iletişime geçtiği, kutsaldan emirler aldığı ve bir kutsal kişi olarak toplumunu değiştirdiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla onun bir din kurucusu olarak algılandığı anlaşılmaktadır.

Hara Yuroku tarafından 1898 tarihinde yayımlanan西洋史・下(Batı Tarihi 2) isimli çalışmanın ikinci bölümünde Hz. Muhammed ile ilgili şunları iddia etmektedir: “Muhammed 572 yılında Mekke’de doğdu ve küçük yaşta itibaren dört bir yana giderek Yahudiliği ve Hıristiyanlığı araştırdı. Bunun sonucunda bu dinlerin putperestlikten üstün olduğunu anladı ve içinde çok tanrıya inanan kişileri kurtuluşa erdirmeye hissi oluştu. Uzun yıllar inzivaya çekildi, 40 yaşındayken Tanrı’nın tek olduğunu ve kendisinin onun Peygamberi olduğunu ilan etti. Kılıcını kuşanarak bu dini korumak istedi. 622 yılında kendisine yapılan saldırılardan kurtarmak için Medine’ye gitti. Bu olay hicret olarak bilinir. Hicret, Müslümanlar tarafından Hicri takvimin başlangıcı olarak kabul edilir. Muhammed, Medine’ye gittiğinde Medine içlerinde yaşayan ve tek tanrıya inanan Yahudilerin birçoğu din değiştirip ona tabii oldular. Muhammed yavaş yavaş güçlendi ve Mekke’ye girmeye karar verdi. Mekke’ye girerek burada bulunan bütün putları kırdı ve burayı dünyanın (İslam’ın) merkezi olarak kabul ederek, bir Müslüman’ın ömründe bir kez buraya gelerek ibadet etmesi gerektiğini ilan etti”(s. 5-6) pasajında özellikle “...kurtuluşa erdirmeye hissi oluştu...”, “...yaşındayken Tanrı’nın tek olduğunu ve kendisinin onun Peygamberi olduğunu ilan etti...”, “...Medine içlerinde yaşayan ve tek tanrıya inanan Yahudilerin birçoğu din değiştirip ona tabii oldular...” ve “...Mekke’ye girerek burada bulunan bütün putları kırdı ve burayı dünyanın (İslam’ın) merkezi olarak kabul ederek, bir Müslüman’ın ömründe bir kez buraya gelerek ibadet etmesi gerektiğini ilan etti.” Bu iddialara göre Hz. Muhammed’in kutsaldan emirler aldığı, dini kurallar belirlediği ve bu kuralların uygulanmasını ilan ettiği ve buna yönelik eylemlerde bulunduğu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla Hz. Muhammed, bir din kurucu olarak değerlendirilmektedir.

Kaiten Nukariya tarafından yazılan Olağanüstü Muhammed (傑マホメツト) adlı eserde şu ifadeler öne sürülmektedir: “*Bir gün Muhammed Ayşe ile otururken bir anda kendinden geçti ve bayıldı. Kısa süre sonra Allah’ın kendisine Zeynep ile evlenebileceğini vahiy ettiğini söyleyerek yüzünde tebessümle mutlu bir şekilde uyandı. Bunun üzerine Muhammed Zeynep BintiCahş ile evlendi. Ayrıca bu durum kendisine vahiy edilmemiş olsa bile onun söylediği yine Allah’ın sözü olarak görülürdü...* (1905, s. 193-195)” ve “*...Ancak gelen vahiy sonrası peygamber diğer hanımlarına da döndü (1905, s. 198-200)*” pasajlarında “*...Allah’ın kendisine Zeynep ile evlenebileceğini vahiy ettiğini...*” ve “*...kendisine vahiy edilmemiş olsa bile onun söylediği yine Allah’ın sözü olarak görülürdü.*” Bu ifadelere göre Hz. Muhammed’in dini konularda emir aldığına, bu emrin diğer insanlara duyurduğuna işaret edilmekte ve bir din kurucu olarak algılandığı vurgulanmaktadır.

Öya Tokujyō tarafından batılı kaynaklardan esinlenilerek yazılan Din Monografisi (宗教大系) adlı çalışmasında “*...Nihayetinde Peygamber Muhammed ile Hatice ile evlenmiştir. Daha sonraki dönemlerde Peygamber Muhammed, Hira Dağına giderek inzivaya çekilmeye başlamıştır. Bir gün inzivadayken ağzından köpük gelerek bayılmıştır. Kendine geldiğinde inancının güçlendiğinin farkına varmıştır. Şehre inerek insanlara peygamber olduğunu ve kendisine inanmalarının gerektiğini bildirmeye başlamıştır...*” (1909, s. 168-169) ve “*...Peygamber Muhammed Medine’de kendine inan kişilerden bir topluluk oluşturarak İslam’ı öğretmeye başlamıştır. Peygamber Muhammed sahip olduğu etkileyici hitap gücü sayesinde inananlarının sayısını günden güne artırmaya başlamıştır...*” (1909, s. 170-172) ifadelerinde Hz. Muhammed’in kutsal ile iletişime geçtiği, ondan emirler aldığı ve bu emirleri diğer insanlara ilettiği geçmektedir. Bununla birlikte dini konularda belirleyici oluşu da onun bir din kurucu olarak algılandığını göstermektedir. Ayrıca Öya Tokujyō’ya göre de Hz. Muhammed bir din kurucusudur. Ancak Onun yaymaya çalıştığı inanç Budizm ve Hıristiyanlık gibi evrensel bir yapıya sahip değildir. Çünkü bu inanç Arap kültürü öğelerini taşıyan dar görüşlü bir bakış açısına sahiptir. Ancak putperest on binlerce kişiyi bu inanış ve uygulamalardan alarak, tek tanrılı bir inanca yönlendirmiş olması başarı olarak kabul edilebilir (1909, s. 173).

Kuchimura Kichiro’nun 野聖マホメツト:創作 (Bedevi Aziz Muhammed: Yaradılış) adlı eserinde “*...O, Arabistan’da yaşamış kutsal bir kişi ve de savaşçı bir kahramandır. Okuma yazma bilmemesine karşın doğduğu günden itibaren tanrının ruhunu kalbinde hissetmiş ve yaşamını bu ruha bağlı olarak yürütmüştür. O, misyonu gereği putları yıkıp Arabistan’dan atmak için mücadele vermiş hatta bu uğurda eline kılıç alarak kan dökmekten geri durmamıştır...*” (1922, s. 1-5) ifadelerinde Hz. Muhammed’in kutsal bir kişi olması ve misyonu gereği putları yıkması gibi eylemlerinden bahsedilmesi onun kutsal ile iletişime geçtiği ve bunun sonucunda kutsaldan

emirler alarak bu emirleri uyguladığı vurgulanmaktadır. Dolayısıyla o, bu eserde bir din kurucu olarak değerlendirilmektedir.

Junichiro Kamekura'nın Rakuyoudou yayınevi tarafından 1922 ve 1925 tarihlerinde yayımlanan ve iki ciltten oluşan batı tarihinin anlatıldığı Shumino Sei-yoshi adlı eserinde Hz. Muhammed ile ilgili şunları iddia etmektedir: "...*Muhammed Ramazan ayında Mekke yakınlarında bulunan bir mağaraya giderek inzivaya çekilmeyi kendisine adet edindi. İnzivaya çekildiği günlerden birinde Cebrail aniden belirdi ve ona ırkından gelenlere öğretmesi gereken dini bildirdi. Muhammed Cebrail'in söylediklerini unutmamak için kaydetti. Bu kaydettiklerinden oluşan kitaba Kur'an adı verilmektedir. Cebrail'den aldığı bilgileri öncelikli olarak ailesine bildirerek onları bu yeni dine döndürdü. Muhammed Mekkelilere din değiştirmeleri için çağrıda bulunduğu sıralarda Mekke'de kendisine karşı baskı politikası başlatıldı...*" (1922, s. 316-320) ve "...*Ancak gece gündüz bıkmadan usanmadan gayretli bir şekilde tebliğ çalışmasını sürdüren Muhammed'in saygılı tavırları kendisine inanan kişilerin yavaş yavaş ortaya çıkmasına yardımcı oldu...*" (1925, s. 316-320). Bu iddialara göre Hz. Muhammed'in kutsal ile iletişimde olduğu, ondan emirler aldığı ve bu emirleri duyurduğu vurgulanmaktadır. Bu özellikleriyle o, bir din kurucu olarak nitelendirilmektedir.

5000 Yıllık ve Düşüş (興亡五千年史) adlı dünya tarihi anlatılan serinin yedinci kitabı olan Arabistan'ın Yükselişi adlı eser Kobayashi Ôri tarafından 1926 yılında yazılmıştır. Bu ciltte "*Muhammed yalnız tanrıya ibadet edip, tanrıyı her şeyden yüce görüp inanırız, bu tanrıdan başka tanrı yok, ben tanrının elçisiyim sözlerini bir slogan olarak kullanarak yeni dini oluşturdu...*" ve "...*Hatice buna ilk zamanlar inanmadı. Ancak Muhammed'in bunun Cebrail adlı melek vasıtasıyla kendisine bildirildiğini söylemesi üzerine Hatice onun söylediklerine inandı. Kısa süre sonra Ali, Zeyd ve Ebubekir de kendisine inandı*" (1926, s. 64-65) şeklinde yorumda bulunmaktadır. Yazarın bu yorumunda Hz. Muhammed'in yeni bir din oluşturduğu, kutsaldan emirler aldığı ve bunu duyurduğunu ifade edilmesi, onun bir din kurucusu olarak değerlendirildiğinin ifadesi olmaktadır.

Japonların Bakış Açısına Göre Reformcu Kişi Olarak Hz. Muhammed

Reformcu olarak kutsal kişi, daha yakın inanç ve fiile ulaşmak amacıyla mevcut dini gelenekleri alternatifini zikrederek yeniden anlamlandıran bir yenilikçidir. Bu açıdan kurumsallaşmış veya kurumsal bir halde olmayan dini yapıları bakıldığında bu dinlerin kurucularının içinde buldukları dini anlayışa yönelik, o dini anlayıştan temel inanç ve uygulamalardan tamamen ayrılmakla sonuçlanmayan eleştirilerde bulunmuşlardır (Gündüz, 2008, s. 2).

Seki Yoshitaka tarafından derlenen Ulusların Kahramanları Tarihi (各国英智史略) başlıklı eserde Hz. Peygamber ile ilgili bölümün sadece tek taraflı olarak batılı kaynaklardan beslendiği anlaşılmaktadır. Yoshitaka'nın "...*Kendisi, seyyahlar ve çeşitli din mensupları ile görüşüp gittiği yerlerdeki*

dinlerin esaslarını araştırdı. Bunları kavrayıp, motive olarak farklı bir akımın doktrinini dünyaya yaymak ve insanların dinlerini değiştirmek için planlama yaptı. 612 yılında 40 yaşındayken Mekke yakınlarında bulunan bir dağın mağarasında inzivadayken, kendisine vahiy gelmeye başladığını ilan etti” (1873, s. 21-22) ifadeleri açık bir biçimde Hz. Muhammed’in ticaretle uğraşması sonucunda bölge inançları ve kültürleri ile irtibatlı halde olduğu, bu inanç ve uygulamaları toplumda var olan dini inanış ve uygulamayla farklı olmayarak yeni bir din ortaya koyma amacı olduğuna vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla onun yukarıdaki ifadelerde reformcu bir kişi olarak anlaşıldığı ifade edilebilir.

Hayashi Tadasu, Humphrey Prideaux tarafından yazılan eseri *Muhammed’in Hayatı* (馬哈默伝) ismiyle Japoncaya tercüme etmiştir. Tek taraflı Hıristiyan Teoloji düşünce yapısına sahip bu eserde “...Filistin, Mısır ve Suriye gibi yerlere ticaret amaçlı gittiği zamanlarda Hıristiyan ve Yahudilerle görüşerek onların dinleri ile bilgiler edindi. Bu edindiği bilgilerden insanların anlayabileceği karmaşık olmayan bir din üretmek istedi. Bunu yapabilmek için uygun zamanı bekledi. 38 yaşına geldiğinde Mekke yakınlarında bulunan mağaraya giderek burada oruç tutmaya, meditasyon ve ibadet yapmaya başladı. Bunları yaparken bir yandan da Kur’an’ı oluşturmaya başladı” (1876, s. 7-9) şeklinde ifadelerinde Hz. Muhammed’in ticaret yoluyla gittiği bölgelerde diğer inanç ve uygulamalar hakkında bilgiler edindiği ve bu bilgilerden kendi toplumu için yabancı olmayan bir din oluşturma çalışmalarında bulunduğu vurgulanmaktadır. Bu yaklaşımlar onun bir reformcu olarak anlaşıldığını göstermektedir.

Mekada Sakae 洋教不定理 (Batının Eksiklik Teoremi) adlı eserinde şunları öne sürmektedir: “...Peygamber Muhammed ona göre ticari amaçlı gitmiş olduğu yerlerde yaşayan toplumların inançlarını gözlemleyerek öğrenmiştir. Daha sonra öğrendiği bu yeni inançları kendi toplumunun inançları ile karşılaştırmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda kendi toplumunun çok kötü durumda olduğunu anlamış ve bütün şahsi işlerini bir yana bırakmıştır. Kendisini mensup olduğu toplumu yanlış inanışlardan kurtarmaya adanmış ve çölde bir dağın mağarasında inzivaya çekilmiştir. Özellikle Musa Peygamberin öğretilerini benimseyip kendi toplumunun inandığı putperestliği reddetmiştir. Muhammed, Musevilik, Hıristiyanlık ve kendi toplumunun inandığı dinin farklı noktalarını bir araya getirerek yeni bir din oluşturmuştur...” (1883, s. 82-84). Bu ifadelerle göre Hz. Muhammed’in açık bir şekilde kendi toplumunun dini yaşantısında değişiklik oluşturmaya yönelik eylemlerde bulunan bir şahsiyet olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle “...Daha sonra öğrendiği bu yeni inançları kendi toplumunun inançları ile karşılaştırmıştır...” ve “...Musa Peygamberin öğretilerini benimseyip kendi toplumunun inandığı putperestliği reddetmiştir. Muhammed, Musevilik, Hıristiyanlık ve kendi toplumunun inandığı dinin farklı noktalarını bir araya getirerek yeni bir din oluşturmuştur...” ifadeleri Hz. Muhammed’in içinde

bulunduğu dinden tamamen ayrı olmayan bir dine öncülük eden reformcu kutsal kişi olarak anlaşıldığına işaret etmektedir.

Susumi Ueda tarafından Japoncaya tercüme edilen Konstantin Pobedonostsev tarafından yazılmış olan *Ortodoks Hıristiyanlığı Tarihi* adlı eserde “Hz. Muhammed’in babası putperest, annesi Yahudi ve bir akrabası Hıristiyan inancına sahipti. Küçük yaştan itibaren yapmış olduğu seyahatler sayesinde dini konularda bilgi ve deneyim kazanma fırsatı buldu. Kırk yaşına geldiğinde ticaretten elini eteğini çekti. Bir mağarada birkaç yıl geçirdikten sonra Mekkelilere Cebrail tarafından kendisine vahiy gelmeye başladığını duyurdu. Tanrının kendisine farklı dinleri yok etmesini, Yahudilerin ve Hıristiyanların bozduğu Nuh, İbrahim gibi diğer peygamberlerin öğretilerini tekrardan düzenlemesini emrettiğini, kendisinin İsa ile birlikte büyük peygamber katından olduğunu belirterek “Allahtan başka Tanrı yok, Muhammed onun elçisidir” sözünü yaymaya çalıştı...”(1893, s. 343-345) pasajında Hz. Muhammed’in küçüklük yaşlarından itibaren diğer dinlerin inanış ve uygulamalarına aşına olduğu; seyahatlerinde başka bölgelerdeki dinlerin inanış ve uygulamalarını konusunda deneyim kazandığı; Tanrının kendisine Yahudi Hıristiyanların bozduğu dinin öğretilerinin tekrar düzenlemesini emrettiği ifade edilmektedir. Bu yaklaşımlarla o, reformcu bir kutsal kişi olarak değerlendirilmektedir.

Kobayashi Ôri tarafından 1926 yılında yazılan 5000 Yıllık ve Düşüş (興亡五千年史) adlı dünya tarihi anlatılan serinin 7. kitabı olan Arabistan’ın Yükselişi adlı bölümünde “...Yahudilik, Hıristiyanlık ve kendi ülkesinde olan dininin doktrinlerini birleştirerek, bu dinlerin iyi yanlarını alıp kötü yanlarını attıktan sonra tam donanıma kavuştuğu inancını başlatmaya karar verdi. Özellikle Mısır, Suriye gibi yerlere giderek her bir dinin doktrinini araştırdı. Otuz sekiz yaşındayken dünyevi işleri tamamen bir yana bıraktı. Evden ayrılarak, dağ içerisinde bulunan bir mağarada derin düşünme yaparak evrenin gerçeğini bulmaya çalıştı. Sonunda kurguladığı İslam inancı için kutsal metinler oluşturmaya başladı. Muhammed bu inancın temel kaidelerini şekillendirdikten sonra Hatice’ye tanrının kendisine vahiy gönderdiğini söyledi...” (1926, s. 64-65) pasajında özellikle “...“...Yahudilik, Hıristiyanlık ve kendi ülkesinde olan dininin doktrinlerini birleştirerek...” ve “Sonunda kurguladığı İslam inancı için kutsal metinler oluşturmaya başladı..” ifadelerinde Hz. Muhammed açık bir biçimde toplumunda bulunan dinlerin inanç ve uygulamalardan tamamen ayrı olmayarak diğer dinlerin inanç ve uygulamalarını birleştirerek bir din oluşturduğu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla o, bu eserde reformcu bir şahsiyet olarak değerlendirilmektedir.

Japonların Bakış Açısına Göre Mistik Bir Kişi Olarak Hz. Muhammed

Mistik bir şahsiyet olarak kutsal kişi, zaman-mekânı aşan bir tecrübeyle ister antropomorfik tanrı ister mutlak isterse yüce varlıkla birleşmeyi ya da bir olmayı tecrübe eden kişidir. Giz ve zaman-mekân tarafından belirlenmemiş

bir durumda yaşayarak sonsuz barışı, mutluluk ve ölümsüzlüğü tecrübe ederek dini değerleri şahsında gerçekleştirmeye çalışır (Stace, 2006, s. 118).

Humphrey Prideaux tarafından kaleme alınan *The True Nature of Imposture Fully Display'd in the Life of Mahomet* adlı eserin Hayashi Tadasu tarafından yapılan Japonca tercümesinde "...38 yaşına geldiğinde Mekke yakınlarında bulunan mağaraya giderek burada oruç tutmaya, meditasyon ve ibadet yapmaya başladı. Bunları yaparken bir yandan da Kur'an'ı oluşturmaya başladı" (1876, s. 7-9) ifadelerinde Hz. Muhammed'in belli bir mekânda dini konularda ritüellerde bulunarak mistik kutsal metin üzerine odaklandığı vurgulanmaktadır. Özellikle ilgili eserin tercümanı Tadasu'nun onun mağarada bulunduğu meditasyon yaptığını ifade etmesi olayın bir Japon tarafından nasıl bir perspektifte bakıldığının da bir göstergesi olmaktadır, denilebilir.

Mekada Sakae'nin eserinde ise Hz. Muhammed'in Miraç'a çıkış olarak bilinen yükseliş fenomenini ise şu şekilde anlatmaktadır: "*Muhammed Burak adı verilen ata benzer bir nesne ile cennetin yedinci katına kadar çıkarak burada İbrahim, İsa, Musa karşılaştığını ve Tanrı ile görüşerek ondan emirler aldığını anlatmaya başladı. Ancak bu anlatılanlara hiç kimse inanmadı. Hatta Muhammed'in hanımı bile bu olaydan şüphe duydu. Bunun ancak uyku halinde ya da Muhammed'in yakalanmış olduğu sara hastalığı nöbeti sırasında olmuş olabileceğini düşündü*" (1883, s. 88-89) ifadeleri Hz. Muhammed'in diğer mistik kişi örneklerinden ayrılmaktadır. Çünkü diğer örneklerde kutsal onunla irtibata geçmekte ve bu şekilde hiyerarfiyi gerçekleştirmektedir. Din fenomenolojisi açısından bu olay diğerlerinden farklıdır. Çünkü diğer örneklerden farklı olarak burada kutsal kişinin kutsal ile irtibata geçmesi söz konusudur. Dolayısıyla kutsaldan gelen emirler ve isteklerin yerine kutsal ile profan aracısı olan kutsal kişiden istekler ön plandadır. Bu açıdan Hz. Muhammed mistik bir şahsiyet olarak anlaşılmaktadır.

Konstantin Pobedonostsev tarafından yazılan ve tek taraflı bakış açısına sahip *Ortodoks Hıristiyanlığı Tarihi* kitabının Susumi Ueda tarafından Japoncaya tercümesinde "*Kırk yaşına geldiğinde ticaretten elini eteğini çekti. Bir mağarada birkaç yıl geçirdikten sonra Mekkelilere Cebrail tarafından kendisine vahiy gelmeye başladığını duyurdu. Tanrının kendisine farklı dinleri yok etmesini, Yahudilerin ve Hıristiyanların bozduğu Nuh, İbrahim gibi diğer peygamberlerin öğretilerini tekrardan düzenlemesini emrettiğini, kendisinin İsa ile birlikte büyük peygamber katından olduğunu belirterek "Allahtan başka Tanrı yok, Muhammed onun elçisidir" sözünü yaymaya çalıştı...* (1893, s. 343-345)" ifadelerinde yine konunun ilk pasajında olduğu gibi ilk kutsal ile tecrübe olayından söz edilmektedir. Ancak burada vurgulanan Hz. Muhammed'in belli bir mekânda kutsal ile tecrübesinin ve iletişiminin birkaç yıl sürdüğü olmaktadır. O, bu süreçten sonra aynı mekânda kutsalı tecrübe etmiş ve kutsalın isteklerinin kendisiyle bütünleştirerek toplumda

gerçekleştirmeye yönelik eylemlerde bulunmuştur. Bu açıdan Peygamber Muhammed'in mistik bir şahsiyet olarak değerlendirildiği görülmektedir.

NukariyaKaiten tarafından yazılan Olağanüstü Muhammed (傑マホメ ット) adlı eserde “...*Kısa süre sonra Allah'ın kendisine Zeynep ile evlenebileceğini vahiy ettiğini söyleyerek yüzünde tebessümle mutlu bir şekilde uyandı. Bunun üzerine Muhammed Zeynep Binti Cahş ile evlendi...*” (1905, s. 193-195) ve “...*Hafsa, Mary ile Muhammed'in ilişkisini kıskanarak bu durumu Ayşe'ye söyledi. Bu duruma Ayşe çok sinirlendi ve öfkesi diğer hanımlarına da yayıldı. Muhammed'e eğer bizi istemiyor ve de genç biriyle evlenmek istiyorsan bizi boşa, diye sitem ettiler. Bu olay sonrası peygamber bir süre Mary ile aynı evde kalıp diğer hanımlarına gitmedi. Ancak gelen vahiy sonrası peygamber diğer hanımlarına da döndü*” (1905, s. 198-200) pasajlarında Hz. Muhammed içinde bulunduğu toplum tarafından kutsal ile birleşen, söz konusu olaylar üzerine uygulanması istenen birtakım istekler iletilen ve kendisinde gerçekleştiren bir kişi olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

Tokujiyō Ōya'nın Din Monografisi (宗教大系) adlı çalışmasında “...*Daha sonraki dönemlerde Peygamber Muhammed, Hira Dağına giderek inzivaya çekilmeye başlamıştır. Bir gün inzivadayken ağzından köpük gelerek bayılmıştır. Kendine geldiğinde inancının güçlendiğinin farkına varmıştır. Şehre inerek insanlara peygamber olduğunu ve kendisine inanmalarının gerektiğini bildirmeye başlamıştır...*” (1909, s. 170-172) ifadelerinde yine Peygamber Muhammed'in kutsal ile ilk olarak iletişime geçtiği olay vurgulanmaktadır. Onun belirli bir mekânda ve belirli bir anda kutsal ile irtibatta olarak ondan aldığı istek ve duyguları kendi kişiliğinde hissetmiş olduğundan söz edilmektedir. Dolayısıyla bu ifadelerde Hz. Muhammed mistik bir şahsiyet olarak anlaşılmaktadır.

Kamekura Junichiro'nun eserinde “...*Muhammed Ramazan ayında Mekke yakınlarında bulunan bir mağaraya giderek inzivaya çekilmeyi kendisine adet edindi. Inzivaya çekildiği günlerden birinde Cebrail aniden belirdi ve ona ırkıdan gelenlere öğretmesi gereken dini bildirdi. Muhammed Cebrail'in söylediklerini unutmamak için kaydetti. Bu kaydettiklerinden oluşan kitaba Kur'an adı verilmektedir. Cebrail'den aldığı bilgileri öncelikli olarak ailesine bildirerek onları bu yeni dine döndürdü...*” (1925, s. 316-320) ifadelerinde de aynı kutsal mekân ve anda yaşanan ilk kutsalla temastan bahsedilmesi, Hz. Muhammed'in mistik bir şahsiyet olarak algılanmasına işaret etmektedir.

Sonuç

Müslümanlar açısından insanlığın en değerlisi olan Hz. Muhammed ile ilgili tarih boyunca farklı ülkelerde ve dillerde sayısız çalışma yapılmıştır. Bu kapsamda Japonya'da da Hz. Muhammed ile ilgili yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Japonya'da Meiji Dönemi (1868) ile birlikte başlayan

modernleşme hareketi beraberinde farklı alanlarda yazılmış Batılı eserlerin ülkeye girmesine olanak sağlamıştır. Bu eserler arasında dini alanda yazılmış özellikle de Hıristiyanlıktan bahseden çalışmalar ön plana çıkmıştır. İslamiyet ile ilk bilgiler de aynı şekilde Batı menşeli kaynaklar ve Hıristiyan misyonerler vasıtasıyla aynı dönem içerisinde ülkeye girmiştir. Bu durum Japonların Hz. Muhammed'i Hıristiyan Teolojisi bakış açısına göre tek taraflı tanımlarına neden olmuştur. Bu konunun ayrıca, farklı bir çalışmayla İslam Teolojisi açısından değerlendirilmesi gerekliliği de bulunmaktadır.

Çalışmamız Japonya'da 1873-1926 yılları arasında yayımlanmış olan Hz. Muhammed ile ilgili telif ve tercüme eserlerin Dinler Tarihi perspektifinden değerlendirilmesini kapsamaktadır. Yapılan değerlendirme neticesinde dört maddelik şu sonuçlar elde edilmiştir:

Birincisi, Japon kaynaklarına göre Hz. Muhammed, diğer insanlardan fiziksel özellikleri ve üstün hitap yeteneği ile ayrılmaktadır. Ayrıca Kutsal ile iletişim kurabilme, kutsalı insanlara iletebilme, kutsaldan haber verebilme, kutsalın benimsenmesini sağlayabilme ve kural koyabilme gibi özellikleriyle dini bir uzman ve kutsal kişi olarak algılanmıştır.

İkincisi, Japon kaynaklarına göre Hz. Muhammed, misyonu gereği kutsaldan emirler alan, dini kurallar belirleyen, bu kuralların nasıl uygulanması gerektiğine karar veren ve buna yönelik eylemlerde bulunan bir din kurucu olarak değerlendirilmiştir.

Üçüncüsü, Japon kaynaklarında Hz. Muhammed'in küçüklüğünden itibaren diğer dinlerin inancı ve uygulamalarına aşina olduğu, ticaret yoluyla gittiği bölgelerde diğer inanç ve uygulamalar hakkında ayrıntılı bilgiler edindiği belirtilmiştir. Bununla birlikte Tanrının ona Yahudiler ve Hıristiyanlar tarafından bozulan gerçek dinin öğretilerinin tekrardan düzenlenmesini emretmesi üzerine sahip olduğu ve edindiği bilgilerden yararlanarak kendi toplumu için yabancı olmayan bir dini tesis etme gayretinde bulunan reformcu olarak anlaşıldığını göstermektedir.

Dördüncüsü, Japon kaynaklarına göre Hz. Muhammed'in açık bir biçimde toplumunda bulunan dinlerin inanç ve uygulamalarından tamamen ayrı olmayarak diğer dinlerin inanç ve uygulamalarını birleştirerek bir din oluşturduğu; kutsalın isteklerini kendisiyle bütünleştirerek bunu toplumda yaymaya yönelik eylemlerde bulunduğu söylenmektedir. Bu görüşe göre o, belli bir mekânda ritüellerde bulunarak mistik bir kutsal metin (Kur'an) üzerine odaklanmıştır. Ayrıca Hz. Muhammed içinde bulunduğu toplum tarafından kutsal ile bir olduğuna ve olaylar esnasında uygulanması istenen birtakım isteklerin kendisine iletişimine inanılmıştır. Böylece toplumu tarafından onun mistik bir şahsiyet olarak kabul gördüğü anlaşılabilmektedir.

Söz konusu eserlerde göze çarpan hususlardan bir diğeri de Hz. Muhammed'in kutsal ile profan arasındaki ilişkisinin sosyal yaşantısından daha dikkate değer biçimde yer almasıdır. Böylesine bir ilginin Şintoizm'de

kutsal kişi inancına verilen önemden kaynaklandığı ifade edilebilmektedir. Çalışmamızla konuya dikkat çekilmesi ve alana mütevazı bir katkı sunulması amaçlanmıştır. Araştırmamızın yeni bilimsel çalışmalara yol göstermesi beklenmektedir.

Kaynakça

- Hakuseki, A. (1882). *SeiyôKibun 2*. Tokyo: ShiraiishiInc.
- Arslan, İ ve Kestioğlu, M. A. (2015). Batı’da Hz. Muhammed algısı -Karen Armstrong örneği, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 21–42.
- Akyüz, N. (2017). Din sosyolojisi’nde bir dini otorite tipi olarak din kurucusu. *Dini Araştırmalar Dergisi*, 20(52), 99-110.
- Al Samarrai S. M. S. (2009). *Islam in Japan: History, spread, and institutions in the country*, Tokyo: Islamic Center-Japan.
- Bianchi, U.(1999). *Dinler tarihi araştırma yöntemleri* (M.Ünal,Çev.). Kayseri: Geçit Yayınevi.
- Bilgiz, M. (2013). Kur’an’da Nübüvvet –Peygamberlik. *Diyanet İlmî Dergi*, 49(1), 23-46.
- Carlyle, T. (1898). *Eiyûron*. (D.Bansui, Çev.). Tokyo: Chunyang Tapınağı, 1898.
- Charlton, T. L.and Charles, S. (1891). *Sacrum* (E. A. Andrews, Ed.). New York: Harper-BrothersPublishers.
- Demirci, K. (2002). Kudsiyet. *TDV İslam Ansiklopedisi içinde (c.26, ss495-496)*. Ankara: TDV Yayınları.
- Develioğlu, F. (2013). Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat, (S.G. Aydın, Neş.). Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dhawamony, M. (2006). Arabuluculuk ve kutsalın uzmanları, (F.Aydın, Çev.).*Usul İslam Araştırmaları Dergisi*, 1(6),145-162.
- Eliade, M. (1991). *Kutsal ve dindışı*. (M. A. Kılıçbay, Çev.). Ankara: Gece Yayınevi.
- El Magribi, M. (1969), İslam ve Batı. *İslam Medeniyeti*, 2(17), 2-6.
- Eroğlan, F. (2019). Karizmatik bir otorite olarak rahiplerin dinsel geleneklerdeki yeri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 315-328.
- El-İsfehani, R. (1998). *MüfredatuElfazi’l-Kur’an*, Şam: Daru’l-Kalem.
- El-Halebi, es-Semin. (1417)., *Umdetu’l-Huffaz fi Tefsiri Eşrefi’l-Elfaz*, Beyrut: Daru’l-Kutubi’l-İlmiyye.

- Fakhry, M. (1970), A History of İslamic philosophy. (Studies in Oriental Culture, vol. 5). New York and London: Columbia University
- Fathil, F., ve Fathil, F. (2011). İslam in minority Muslim countries: A Case Study on Japan and Korea, *World Journal of Islamic History and Civilization*, 1(2), 130–141.
- Güç, A. (1998). Dinlerde kutsal ve kutsallık anlayışı. *Dinler Tarihi Derneği Yayınları*, 1, 337-353.
- Gündüz, Ş. (2009), Kutsal hakkında konuşmak: Dinsel Söylemde Mitos. *Milel ve Nihal*, 6(1).9-26
- Gündüz, Ş. (2008). Öze bağlılık ve değişime ayak uydurma tartışmaları arasında din, *Milel ve Nihal*, 5(2),5-8.
- Güneş, A. (2016). Kitap tanıtımı: Kutsalı ifade etmek: Din fenomenolojisine giriş. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(7), 174-180.
- Hamidullah, M. (2004). *İslam peygamberi*, (S. Tuğ, Çev.). İstanbul: İrfan Yayıncılık.
- Hara, Y. (1898). *Saiyôshi 2*, Tokyo: Bungakusha.
- Harman, Ö.F. (1995). Yahudilikte peygamberlik ve peygamberler”, *İslam Tetkikleri Dergisi*, 9, 127-161.
- Hiyane, A. (1926). *Sekai Shûkyôshi*, Tokyo: Sankyo Publisher.
- Hizmetli, M. (2018). *İslam Tarihi'nin ilk kaynakları*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları.
- Hori, S. ve Mijiti, M. (2008). *Nihonto Isurâmu Sekai no Deai: Meiji, Taishô, ShôwaJidaino Media o Tôshite*, HokkaigakuenDaigakuJinbunRonshuu, 39, 15–153. [http://hokuga.hgu.jp/dspace/bitstream/123456789/1477/1/JINBUN-39-4.pdf] accessed 21 December, 2020.
- İkemoto, H. (1903). *Mahomettono Sensô Shûgi*, Tokyo: Haruyamabou, 1903.
- İngram, P. (2012). Dinler tarihinde metot. (R. Adibelli, Çev.). *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12(1), 251-268.
- İzutsu, T. (2011). *Kur'an'da Allah ve insan*. (S. Ateş, Çev.). Ankara: Yeni Ufuklar Neşriyat.
- Kaga, K. (1894). *Eiri Bankoku Rekishi*, Tokyo: Hakubunkan.
- Kamekura, J. (1922). *Shumino Seiyôshi 1*, Tokyo: Rakuyoudou.
- Kamekura, J. (1925). *Shumino Seiyôshi 1*, Tokyo: Rakuyoudou.
- Kobayashi, Ô. (1926). *Kôbô 5000 Nenshi 7: Arabiya noBokkô*. Tokyo: Bungakusha.
- Komura, A. (2015). *Nihonto İsurâmuga Deau Toki*, Tokyo: GendaiShokan.

- Korkut, Ş. (2008). Batı düşüncesinde İslam ve Hz. Muhammed (S.A.S.) İmajı: Genel Bir Okuma. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 34, 5-54.
- Kuchimura, K. (1922). *Yasai Mahometto: Sôsaku*, Tokyo: RaitoYashiro.
- Kurihara, K. (1919). *Shinjinto Majin*, Tokyo: Shiushuppansha.
- Logeion, "Sacrum", <https://logeion.uchicago.edu/sacrum>, accessed 22 February, 2020.
- Mekada, S. (1883). *Yôkyô Fujiyôri*, Osaka: Kozensha, 1883.
- Güleç, M. M. (2011). Kutsal ve profan unsurların bir arada yaşatıldığı kutlamalar. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (4), Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/16227/169940>
- Mutçalı, S. (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Dağarcık Yayınları.
- Brinner, W.M. (2018). İslam ve Yahudi geleneğinde peygamberler ve peygamberlik. (S. İnci, Çev.). *Rumeli İslam Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 146-176.
- Nukariya, K. (1905). *Kaiketsu Mahometto*. Tokyo: Kiyoshidou.
- Oruçoğlu, İ. (2012). Modern dünyada Hz. Peygamber'i anlamak, *Siret Sempozyumu II Türk-İslam Tarihinde ve Batı'da Hz. Muhammed Algısı*. Bilecik Üniversitesi Yayınları, 41-50.
- Ôya, T. (1909). *Shûkyô Taikei*, Tokyo: NaigaiShuppan.
- Pobedonostsev, K. P. (1893). *Kirisuto Seikyô Kakaishi*, (S.Ueda Çev.). Tokyo: Doğu Ortodoks Kilisesi Yayın Kurulu.
- Prideaux, H. (1876). *Mahometto Den*, (H.Tadasu, Çev.) Tokyo: Kanichi Kanagawa.
- Sami, Şemsettin (1985). *Kamus-ı Türki*, İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Stace, W. T. (2006). Mistiklerin öğretileri, (C. Kuvancı, Çev.) *Bilimname*, 10(1). 117-131.
- Seki Yoshitaka (Ed.) (1873). *Kakkoku Eichi Shiryaku*, Tokyo: Zokuhen Makino-Ka.
- Suzuki, H. (2007). *Yogensha Muhammodo*. Kyoto: PHP Shinsho.
- Şulul, C. (2007). Batılı düşünürlerin Hz. Muhammed (Sav) hakkındaki görüş ve düşünceleri. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, 91-105 Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/257537>.
- Tanaka, A ve Matsuko, K. (1987). Japonya'daki kütüphaneler. *Türk Kütüphaneciliği*, 1(1), 33-41.

Taşpınar, İ. (2001). Doğu'nun son kilise babası Yuhanna ed-Dımaşkî (649-749) ve İslâm. *M.Ü. İlahiyat Dergisi*, 21(2), 23-54.

Tümer, G. (1986). Çeşitli yönleriyle din. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Dergisi*, 28, 213-267. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/773/9864.pdf>, accessed 02 January 2020.

Yenen, İ. (2012). Yazılı basında din adamı kimliğinin temsili. *Turkish Studies*, 7(2), 1161-1181.

Yunanca-Türkçe Çeviri Sözlük, "Aziz ve Kutsal", <https://yunanca-turkce.cevirsozluk.com/ceviri14/320115709%CE%AC%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82#el|tr|%CE%86%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82>, accessed: 22 February, 2020.

Atıf için:

Kuşçulu, A. ve Karaoğlu, Y. (2022). Japonya'da İslam Peygamberi Hz. Muhammed hakkında yapılan çalışmalar (1873-1926): Dinler tarihi açısından değerlendirme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 312-340. doi: 10.54558/jiss.1176002

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları: "Japonya'da İslam Peygamberi Hz. Muhammed hakkında yapılan çalışmalar (1873-1926): Dinler tarihi açısından değerlendirme" başlıklı çalışmada 1. yazarın katkı oranı %50, 2. yazarın katkı oranı %50'dir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.